

IK GELOOF – WAT GELOOF IK?

MARJOLIJN RUSSCHEN

IK GELOOF – WAT GELOOF IK?

12 preken over de geloofsbelijdenis in de
Grote of St. Janskerk te Schiedam in 2017
ds Marjolijn Russchen

Afbeelding:

Adrianus van Otterloo, Zonder Titel, zeefdruk

Veel dank ben ik verschuldigd aan Adrianus van Otterloo voor het beschikbaar stellen van de afbeelding van één van zijn werken. Direct bij de eerste blik werd ik getroffen door dit beeld en bij nadere beschouwing ontdek ik er veel bijbelse begrippen in: vuur, liefde, licht, duister, water, de mens en nog veel meer. Maar net als de schilder, laat ik het graag open ter wille van uw eigen verbeelding. Ik hoop dat het u net zo geboeid bent als ik.

Dank ook aan Marijn Poel voor de lay out, Berry van Meeuwen voor het drukwerk en de gemeente rond de Grote of St. Janskerk die me heeft uitgedaagd om me te verdiepen in de geloofsbelijdenis.

INHOUD

VOORWOORD	4
-----------------	---

TEKSTEN GELOOFSBELIJDENISSEN

I	Apostolische geloofsbelijdenis.....	5
II	Geloofsbelijdenis van Nicea	5
III	Geloofsbelijdenis van Constantinopel	6

PREKEN

1.	Ik geloof	7
2.	In God, de Vader, de Almachtige	12
3.	Schepper van Hemel en Aarde	17
4.	Jezus Christus, zoon, heer, ontvangen van de geest & geboren	21
5.	Lijden, sterven en opstanding	25
6.	Opgevaren ten hemel	29
7.	Zittende ter rechterhand van God, zal komen om te oordelen	34
8.	Heilige geest	39
9.	Drie-eenheid	44
10.	Heilige algemene christelijke kerk, gemeenschap van heiligen	48
11.	Vergeving en opstaan uit de dood	52
12.	Eeuwig leven	57

VOORWOORD

In sommige kerkdiensten wordt de geloofsbelijdenis gezongen. In toenemende mate hebben – ook heel trouwe - gemeenteleden daar moeite mee. Hoe moet ik die vreemde termen uitleggen? Sta ik daar nog wel achter? Geloof ik wel wat ik zing?

Trouwe kerkgangers hebben dus vaak dezelfde vragen als mensen die niet, of niet meer, of alleen heel globaal, weten wat het geloof inhoudt. Daarom ben ik op zoek gegaan naar de actuele inhoud van die oude woorden en heb die verwerkt in een serie preken over de geloofsbelijdenis.

Preken – en dus ook deze - zijn een momentopname, een actuele bijdrage aan de eindeloze discussie over de Bijbelteksten, want over de interpretatie van de Bijbelteksten – en de teksten van de geloofsbelijdenis – is een eindeloze discussie mogelijk. Zoals Herman van Praag zegt (in Trouw van 3 februari 2018 Tijd, blz 35):

‘Nog ga ik geregeld naar de synagoge, naar de heilige ark met de vijf boeken van Mozes, daar zit ik graag dichtbij. Dat is voor mij de kern van het Jodendom, dat die boeken, die volgens de overlevering vierduizend jaar geleden zijn geschreven ons als volk hebben gevormd. Dat er over de interpretatie van de teksten een eindeloze discussie mogelijk is, is voor mij heel belangrijk, want dogmatiek leidt tot onverdraagzaamheid’.

Deze serie preken is een actuele bijdrage aan die discussie.

Ik hoop dat ze u verrassen, inspireren en aan het denken zetten.

Ik hoop ook dat ze uitdagen tot een verdere lezing van de Bijbel, tot het gesprek met de mensen die de Bijbel bevolken (en dus met onszelf) en misschien wel tot het gesprek met God.

TEKSTEN GELOOFSBELIJDENISSEN

I Apostolische Geloofsbelijdenis:

(rond 170 in geschriften van Ireneus van Lyon gevonden)

Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde.
En in Jezus Christus zijn enig geboren zoon, onze Heer,
die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria,
die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd gestorven en
begraven, nedergedaald ter helle,
ten derde dage wederom opgestaan van de doden;
'opgevaren ten hemel...', zittende ter rechterhand van God, de
almachtige Vader,
Van waar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
Ik geloof in de Heilige Geest
Ik geloof één heilige, algemene, christelijke kerk, de gemeenschap der
heiligen;
Vergeving der zonden;
Wederopstanding van het vlees
En het eeuwige leven. Amen.

II Geloofsbelijdenis van Nicea, 325

Wij geloven in één God,
de Almachtige Vader,
Maker van alle dingen, zienlijke en onzienlijke.
Wij geloven in één Heer, Jezus Christus,
de zoon van God,
de eniggeborene uit de Vader,
dat is: uit het wezen van de Vader,
God uit God en licht uit licht, waarlijk God uit waarlijk God,
geboren niet gemaakt,
van hetzelfde wezen als de Vader,
door wie alle dingen zijn geworden,
die in de hemel en op aarde zijn,
die vanwege ons mensen en vanwege ons heil is nedergedaald
en vlees is geworden en een mens is geworden,
die geleden heeft
en is opgestaan op de derde dag,
en is opgevaren naar de hemelen,
en zal komen om te oordelen de levenden en de doden.
En in de Heilige Geest.

III Geloofsbelijdenis van Constantinopel: (381)

Wij geloven in één God,
de Almachtige Vader,
Maker van hemel en aarde
Van alle zienlijke en onzienlijke dingen.
En
in één Heer, Jezus Christus,
de eniggeboren zoon van God,
die geboren is uit de Vader
vóór alle eeuwen,
licht uit licht, waarlijk God uit waarlijk God,
geboren, niet gemaakt,
van hetzelfde wezen als de Vader,
die vanwege ons mensen en vanwege ons heil is nedergedaald uit de
hemelen
en vlees is geworden
uit Heilige Geest en uit de maagd Maria,
en een mens is geworden,
en voor ons werd gekruisigd onder Pontius Pilatus
en geleden heeft
en begraven is,
en is opgestaan op de derde dag,
volgens de Schriften,
en is opgevaren naar de hemelen,
en zit aan de rechterhand van de Vader,
en weer zal komen met heerlijkheid
om te oordelen levenden en doden,
aan wiens koninkrijk geen einde zal zijn.
En in de Heilige Geest
Die Heer is en levend maakt,
Die van de Vader uitgaat
En samen met de Vader en de Zoon wordt aanbeden en geëerd,
Die gesproken heeft door de profeten.
In één heilige en apostolische kerk.
Wij belijden één doop tot vergeving van zonden.
Wij verwachten de opstanding der doden
En het leven van de komende eeuw.
Amen.

PREKEN

1. IK GELOOF

Lezingen: Deuteronomium 4 vers 31 t/m 39, Hebrëeën 11,12 en 13 fragmenten en Johannes 14 vers 9 t/m 14

Franciscus van Assisi heeft eens gezegd:

'Preek het evangelie en gebruik daarbij – als het nodig is – woorden'.

Anders gezegd:

Je verkondigt het evangelie vooral door wie je bent en door wat je doet, en een enkele keer heb je daar woorden bij nodig. Tja, met zo'n uitspraak kan ik als prediker wel inpakken. Een preek bestaat uit woorden! Volgens Franciscus hebben die dus maar een beperkte zeggingskracht. Maar misschien bedoelde hij nog iets anders met zijn uitspraak. Het kan lijken alsof woorden je vastleggen, alsof ze willen zeggen: Je moet precies dit en precies dat geloven. Dan worden woorden voorschriften. Dat is niet de bedoeling van de woorden van bijbel en geloofsbelijdenis. In de bijbel én ook in de geloofsbelijdenis, brengen woorden juist een gesprek op gang.

Met deze preek geef ik dus een voorzet voor een gesprek over de eerste woorden van de geloofsbelijdenis: 'Ik geloof'. Het eerste wat ik daarover kan zeggen en wat ons als gelovigen met elkaar verbindt is dat ons leven een basis heeft. Die basis is niet van heipalen en gewapend beton; die basis onder ons leven is een gesprek, een relatie met God. God spreekt ons aan. Heel concreet wil dat zeggen: iemand doet iets, of iemand zegt iets, je hoort een tekst uit de bijbel, je zingt een lied en langzamerhand of zomaar ineens, krijgt dat betekenis voor je. Je wordt geraakt, je wordt aangesproken, en ontdekt: ja zo is het. Dit gaat over mij. Dit helpt mij. Je gaat erover nadenken en dan geef je er antwoord op. Het wordt een over en weer. God spreekt je aan en jij geeft antwoord. Je doet er iets mee. Je komt in beweging. Dat deed Abraham en dat deden alle gelovigen na hem. 'Ik geloof' betekent: Ik kom in beweging. Ik geef antwoord als God tot mij spreekt.

God spreekt ons aan in verschillende gestalten, als God, in Jezus of door Zijn Geest. En altijd spreken zij troostende of bemoedigende woorden. Woorden waarin je ervaart: Ik word gezien, ik word gekend, ik doe ertoe, God wil dat het goed met me gaat. God spreekt ons ook vaak aan in zomaar iemand die wij ontmoeten.

In wat die mens zegt, ervaar je ineens: door hem spreekt God tot mij, wat zij doet, dat komt van God. In hem, in haar ervaar ik de geest van God.

Een gesprek heeft nóg een belangrijk kenmerk. Als je in gesprek bent met iemand ontdek je dat je de ander nooit helemaal kunt bevatten. Dan ontdek je: wie hij of zij is, het blijft een geheim. Zo is het ook in het gesprek met God. Wie God is blijft een geheim. God kunnen we nooit echt bevatten. En zo is ook het geloof zélf niet in woorden te vangen.

Het is nooit helemaal vast te leggen. Het blijft dynamisch. Een over en weer. Het is levendig; vol leven, vol beweging.

Voor een gesprek moet je natuurlijk wel worden aangesproken. Je moet die woorden wel horen en je moet wel mensen tegenkomen die die geest van God in zich hebben.

Als je als kind die woorden regelmatig hoort en als je zulke ontmoetingen hebt, heb je een enorme pré. Maar je kunt op elke leeftijd beginnen met het luisteren naar die woorden.

Zo nu en dan staat in Trouw een artikel van Stephan Sanders. Hij is op latere leeftijd gaan geloven. Als beginneling heeft hij er een gewoonte van gemaakt om elke week naar de kerk te gaan. In het begin was dat lastig voor hem. Hij moest zich er toe zetten. Maar na enige tijd merkte hij dat die woorden tot hem gingen spreken, steeds meer. En hoe heilzaam dat voor hem was.

Het geloof heeft niet alleen een basis. Het heeft ook een doel. Wie gelooft gaat ergens naar toe. Die heeft een toekomst voor ogen. Heel mooi wordt dat verteld in de brief aan de Hebreëën. Daar staat: (11)⁸ *Door zijn geloof, ging Abraham, toen hij geroepen werd, op weg naar een plaats die hij in bezit zou krijgen, hij ging op weg zonder te weten waarheen.*

Dat land was hem beloofd, maar het behoorde hem nog niet toe. Dat doel, dat wordt in de bijbel heel vaak genoemd. Daaruit blijkt wel hoe belangrijk het is. Het wordt in de bijbel ook op heel verschillende manieren omschreven, daardoor kunnen al de verschillende facetten van die toekomst goed tot hun recht komen.

Die toekomst wordt wel genoemd: het beloofde land, een land van melk en honing, het koninkrijk van God, Jeruzalem, of het nieuwe Jeruzalem, de komst van Jezus, leven met God, en ook wel gewoon: 'leven'.

Allemaal geven ze het doel van de gelovige aan: een wereld waarin genoeg is voor iedereen, waar vrede is en gerechtigheid, waarin ons leven 'heel' is.

Daar gaat het naar toe. Abraham en al die gelovigen na hem, zagen wat hun beloofd was geen werkelijkheid worden en toch: een glimp ervan - die hebben ze wel gezien. Dat horen we ook steeds over het koninkrijk van God. Jezus zegt: het is onder ons en tegelijkertijd is het iets wat we nog vóór ons hebben.

Wie gelooft heeft een doel voor ogen. Dat doel is open. Dat doel - dat ligt altijd vóór ons.

Je hebt dus wel vertrouwen nodig. Misschien ís geloven wel vertrouwen. Je leeft in de werkelijkheid zoals die is -je bent gezond of niet, je hebt een baan of niet, je leeft in een land in vrede of niet. Daarmee moet je het doen: en daarin ga je op weg naar dat doel. Geloven kun je dus ook noemen 'op weg gaan'. Die weg wordt ons gewezen in de bijbel. Dat is een heilzame weg, een weg waarop ons leven en ons samenleven kan lukken. Die weg gaat iedere mens zelf. Die weg moet je zoeken. Al gaande ontdek je met enige regelmaat, dat je op een doodlopend spoor bent beland, of dat je een omweg bent ingeslagen, of dat je de weg helemaal kwijt bent geraakt.

Je denkt weleens - en misschien denk je dat nu wel - het wordt nooit wat met dat doel.

Ik zie er niets van. Of: ik bak er niets van. Heeft het wel zin? Kan ik er niet net zo goed mee ophouden? Daarover zongen we in ons kyrielied 942.

'Ik sta voor u in leegte en gemis.

Vreemd is uw naam, onvindbaar zijn uw wegen.

Zijt Gij de God bij wie mijn toekomst is?

Mijn dagen zijn door twijfel overmand,

Ik ben gevangen in mijn onvermogen'.

En in lied 802 zongen we:

'Velen, die de moed begaf,

Blijven staan of dwalen af,

Hunkeren naar hun oude land,

Naar hoe het vroeger was'.

Dat kennen we, daar weten we alles van. Maar in lied 823 zongen we onszelf moed en vertrouwen in. 'Gods woord geeft aan ons falen, aan ons rusteloos zoeken en verdwalen, een onuitsprekelijke zin'.

Geloven is een basis hebben en een toekomst, en tussen die twee op weg zijn.

Geloven is dus niet alleen een over en weer. Het is ook een heen en weer. Het is één en al beweging.

Er is nog een manier om te spreken over het geloof. Geloven is ook een nieuwe manier van zien. Wie gelooft, ziet de mens en de wereld anders. We lazen daarover in Joh 14. Jezus zegt daar: Wie mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. In deze mens, in Jezus zie je, wie God is. In Jezus zie je God. Zo ziet Jezus ook ons: Hij ziet je zwakke kanten, maar hij ziet ook wie je in wezen bent: beeld van God, leerling van Jezus. Je kunt in zijn voetsporen gaan. Je kunt liefde geven, je kunt jezelf geven. Dat doe je al. Je kunt betrouwbaar zijn. Dat ben je nu. Wie gelooft ziet in de ander en in zichzelf: een mens met gekke en lastige kanten, maar vooral een mens die God in zich heeft. Als je God ziet als de grond van je wezen, zie je God ook als de grond van ál het zijn. Dan zie je de wereld, die ons is gegeven, als een groot wonder, waarin wij mogen leven, en dat wij mogen behoeden.

Lied 925, we zingen het straks, gaat over die nieuwe manier van zien. 'Wek mijn zachtheid weer.

Geef mij terug de ogen van een kind,
Dat ik zie wat is
En mij toevertrouw
En het licht niet haat'.

Ik kom nog even terug op die uitspraak van Franciscus:

'Preek het evangelie en als dat nodig mocht zijn, gebruik dan ook woorden. Ik heb nu toch weer woorden gebruikt, En eerlijk gezegd ben ik van plan om dat als prediker ook maar gewoon te blijven doen. In de bijbel begint alles met woorden. Met de woorden van God. Ik denk dat die woorden grote kracht hebben, als ze maar het gesprek op gang brengen.

Ongetwijfeld bedoelde Franciscus met zijn uitspraak dat wij het goede nieuws van de bijbel, verreweg het meest overtuigend doorgeven door wie wij zijn en door wat wij doen.

Wanneer de Geest van God, de geest van liefde in ons is, wanneer wij die kunnen ervaren in onszelf en anderen. Jezus zegt: dat kan. Dat gebeurt al.

Dat kunnen wij, dankzij God.
Want, met de woorden van lied 926:
'Als gij niet zijt
De grond waarop ik sta
De bron waaruit ik put
De einder waar ik heenga-
Als Gij niet zijt
Waar blijf ik dan?'
Amen.
30 april 2017

2. GOD, VADER, ALMACHTIGE

Bijbellezingen: Lucas 15 vers 11-32, Exodus 19 vers 1 t/m 8a en 2 Korinthiërs 6 vers 14-18

De woorden 'Almachtig' en 'Vader' ervaren we niet zomaar als positief. 'Almachtig' roept bij velen vragen op en onprettige associaties en ook lang niet iedereen heeft goede ervaringen met een vaderfiguur. Een doopgebed van Geert Boogaard kan ons helpen de betekenis van deze woorden te begrijpen.

Ik denk dat velen van u dit doopgebed wel herkennen. Ik heb het zelf vaak gelezen bij doopdiensten, en tot mijn vreugde ontdekte ik, dat ook Willem Alexander en Maxima bijvoorbeeld, het hebben gekozen bij de doop van Alexia. Het spreekt dus nog steeds jonge mensen aan. Ik heb dit gebed gekozen omdat hierin óns ouderschap wordt áfgeleid van het vaderschap en de macht van God. Het gebed gaat zo.

'Je bent gedragen om verlost te worden, gekomen om te gaan de streng die je bond aan het lichaam van je moeder moest verbroken worden om je te laten leven.

Dit mogen we nooit vergeten:

je bent geen bezit.

Wij hebben jón niet

jij hebt óns

om je te leiden

te beschermen

te bewaren voor angst

om je te zeggen

dat we niet bang zijn

als het onweert

en met je te zingen in de nacht.

Wij zijn toeschouwers

aan de rand van je leven

we mogen je gadeslaan

terwijl je speelt

en naar je lachen

terwijl je verloren bent

in wat je ziet en doet.

We zien je langzaam worden wat je bent

we houden de weg open naar je geluk
en trachten te verhinderen
dat je wordt
wat je niet zijn kunt.

Als je naar God vraagt
vertellen we van Jezus
als je naar de dood vraagt
vertellen we van het leven
vraag je waar je vandaan komt
dan zullen wij zeggen:
uit de wereld der liefde.

Je mag ons eenmaal verlaten
je bent er om dat te doen
je mag je heengaan voleindigen.
Al wat wij voor je deden is voorlopig.
Je moet ons niet worden.
Je moet jezelf worden.
Je moet worden waarheen je wijst:
je eigen wonder.

We hopen voor je
altijd
je verschijnt in onze gebeden.
We hopen dat je blij zult worden
levend in de schepping
man en vrouw
wandeland in licht van vergeving
en wachtend op het Rijk.

Je mag gaan.
Je zult het.
Het is een gebod
een belofte.
Ga heen in vrede'.

Het doel van het ouderschap is volgens dit gedicht: je kind leiden en begeleiden naar volwassenheid. Het doel is dat het kind tot haar recht komt, zichzelf wordt, dat het groeit en bloeit en in vrede kan leven met

zichzelf en met anderen. Dat is óók het doel van het vaderschap en de almacht van God.

Meteen al in Exodus 19 ontdekken we belangrijke dingen over de macht en over het vaderschap van God. God heeft zijn volk, zijn 'kinderen' bevrijd uit Egypte. Hij is als een liefdevolle vader. Hij ziet dat het niet goed gaat met zijn kinderen en Hij ontfermt zich over hen. God is ook machtig. 'Ik heb opgetreden tegen Egypte', zegt hij tegen Mozes. Dát doet God: Hij maakt korte metten met de dictatoriale en op rijkdom beluste farao. Deze farao, houdt mensen klein en maakt hen tot slaven.

Wij kennen ze ook wel: de machtige leiders, die uit zijn op hun eigenbelang en die anderen daarvoor gebruiken. Meedogenloos. Hoe het met die anderen gaat interesseert hen niet.

Het enige dat zij nastreven is hun eigen rijkdom en macht.

Wij kennen ze ook wel: de machten die óns in de tang houden:

- De economie die steeds maar moet groeien,
- Steeds meer prestaties die van ons worden verwacht,
- alles wat gangbaar is in onze maatschappij en waar je voor je gevoel wel aan mee moet doen.

Wij kennen ze ook wel: onze eigen almachtsfantasieën:

'Ik word later.....'

'Ik zal dít weleens even veranderen.....' – vult u maar in.

Wij kennen ze ook wel: de almachtsfantasieën die je als ouders voor je kind kunt hebben.

'Mijn kind moet gaan doen, wat mij niet gelukt is', 'mijn kind moet gaan doen, waar ik niet de kans voor heb gehad'.

Dít doet God: Hij maakt korte metten met al die machten, die anderen naar hun hand willen zetten, die mensen klein maakt, die mensen tot slaven maakt, die hen onvrij maakt.

God bevrijdt zijn kinderen uit de handen van die machten. Hun macht, de macht van de farao zinkt in het niet vergeleken bij de macht van de God van de bijbel.

'Ik heb jou op adelaarsvleugels gedragen', zegt God. Als een sterke, zorgzame en liefdevolle Vader wil onze God niets liever dan een goede toekomst voor zijn kinderen:

Vrede en gerechtigheid, genoeg voor iedereen.

Hij geeft hen geboden, woorden vol van belofte. Woorden die richting geven aan ons leven en samenleven. Als we ons aan Hem toevertrouwen, als de macht boven alle andere machten, als we naar Zijn woorden handelen, wordt het leven goed.

Ook de Vader van de twee zonen (Lucas 15:11-32) doet met alle macht en alle liefde wat hij voor zijn zonen kan doen. Hij geeft zijn zonen liefde en ruimte. Hij is een gulle vader. Alles wat van hem is, is ook voor zijn zonen. Zijn grootste vreugde is, dat het met hén goéd gaat.

Die liefde en zorg zien we ook in de lezing uit 2 Kor 6:14-18. Dat is wat God wil voor zijn mensen en dat is wat hij hen kan geven: gerechtigheid, licht, de liefde die in Christus is, waardigheid: 'Jij mens bent een tempel van God'. Dat is de macht van God, zo is Hij onze Vader: Hij geeft ieder mens waardigheid. Hij leert ons samen te leven in liefde.

Hoe liefdevol deze Vader ook is, Hij kan zijn kinderen niet behoeden voor gevaren en onheil.

Hij is niet 'machtig' in die zin, dat hij aan hún touwtjes trekt, en dat hij voor hen bepaált, welke stappen ze zetten. Hij kan niet voorkomen dat zijn kinderen verdwalen of dat ze de richting kwijtraken. God wijst Israël de weg, maar ze kunnen zelf kiezen of ze er iets mee doen. Ze zijn vrij om andere wegen te gaan.

De vader van de beide zonen heeft het goede met hen voor, maar: de jongste zoon gaat zijn eigen weg en zijn vader kan of wil hem niet daarvoor behoeden. Hij laat hem vrij.

In zijn brief aan de Korinthiërs zegt Paulus het net zo. Je hoéft niét te kiezen voor gerechtigheid en licht en Christus. Misschien vind je 'doen wat iedereen nu eenmaal doet', presteren, stress, rijkdom, alcohol of drugs wel veel aantrekkelijker.

Misschien klinkt dat een stuk interessanter en opwindender dan 'tempel van God' zijn.

God, de Vader, de Almachtige, is dus niet een God, die 'alles kan'. Wij zijn geen pionnen op zijn schaakbord. We zijn geen poppetjes aan zín touwtjes.

Er is nog iets dat opvalt in onze Bijbelteksten. Deze teksten hebben het over 'thuiskomen'.

Over 'horen bij God', over 'van God zijn'. Het bijzondere daarvan is:

wie thuiskomt bij God,

komt ook thuis bij zichzelf. Die komt thuis in de wereld. Die komt thuis in zijn leven

Die vindt een weg in zijn leven, die begaanbaar is en goed. Die vindt vrede.

In Exodus 19 zegt God tegen Israël: 'Ik heb je hier bij Mij gebracht.

Je zult een kostbaar bezit voor mij zijn. Een koninkrijk van priesters zal je zijn.

Als je mijn woorden ter harte neemt, dan wordt de aarde een leefbare aarde. Dan is de wereld een plaats waar je thuiskomt'.

In de gelijkenis in Lucas 15 staat dat thuiskomen bij de Vader zelfs centraal.

Elke dag staat de vader op de uitkijk en als hij zijn zoon heel in de verte ziet aankomen, wordt hij met ontferming bewogen, hij rent naar hem toe, valt hem om de hals en kust hem.

Deze vader wil bij zijn zonen zijn. Al het zijne is van hen.

Paulus gebruikt al net zulke woorden. 'Ik zal in hen wonen en onder hen wandelen,

Ik zal hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn. Ik zal jullie aannemen, jullie vader zijn

En jullie mijn zonen en dochters'.

Deze God, onze God is als een Vader. Hij blijft dichtbij zijn kinderen, én hij geeft hen vrijheid en ruimte. Zijn doel is een volwassen verhouding met zijn kinderen.

Dat is ook het doel van ons ouderschap. En daarmee zijn we terug bij het doopgebed van Geert Boogaard.

God leidt je,

Hij bewaart je voor angst.

Hij leert je om niet bang te zijn als het onweert.

En om te zingen in de nacht.

Hij verlangt ernaar dat je wordt wie je bent,

Hij houdt de weg open naar je geluk

En tracht te verhinderen

Dat je wordt wat je niet zijn kunt.

Hij hoopt voor je dat je blij zult worden

levend in de schepping

man en vrouw

wandelend in licht van vergeving

en wachtend op het Rijk.

Je mag gaan, zegt Hij.

Je zult het.

Het is een gebod

een belofte.

Ga heen in vrede'.

Amen. 2 juli 2017

3. SCHEPPER VAN HEMEL EN AARDE

Bijbellezingen: Genesis 1- 2 vers 4, Lucas 8:22-25 en Efeziërs 4:21-24

Als Jezus met zijn leerlingen in een bootje op het meer is, steekt er een storm op. Ze dreigen te zinken. Zulke ervaringen heeft iedereen weleens. Er komt soms zoveel over je heen dat je denkt dat je bezwijkt.

Jezus doet niets. Hij slaapt. Als de leerlingen hem wakker maken is Jezus verwonderd. 'Waarom hebben jullie geen vertrouwen', zegt hij, 'je hoeft niet bang te zijn, al gaat de storm te keer'. (Lied 935). En hij bestráft wind en water. Het wordt rustig, het wordt stil. Het gevaar is geweken. We kunnen léven.

De leerlingen vragen zich af: 'Wie ís toch deze dat zelfs de wind en het water hem gehoorzamen?' Nu, dat is Christus, dat is God. Dat is wat God doet, altijd weer: in alles wat ons bedreigt, in alle stormen die over ons heen komen, schept God een ruimte waarin wij kunnen léven. Daarover gaat Genesis 1. In de chaos schept Hij een ruimte waarin wij kunnen leven. Ik mag mij weten in de schéppende aanwezigheid van die God, die met liefde naar mij kijkt en mij leven schenkt. Hij schept en herschept mij, ogenblik na ogenblik. Hier; nu.

De aarde is woest en ledig, lezen we in Genesis 1, 'Tohoewabohoe' in het Hebreeuws. Bar en boos, woeste wateren, duisternis, onleefbaar. God verandert die Tohoewaboe in een ruimte waar we kunnen leven. Daartoe brengt Hij drie beslissende scheidingen aan.

Ten eerste begrenst Hij de duisternis. De duisternis blijft beperkt tot de nacht. Er is niet meer alléén duisternis. Er is nu ook een dag. Er is nu ook lícht.

In zijn verdere scheppingswerk volgt God dat ritme van dag en nacht. Elke dag werkt Hij verder aan zijn schepping. Elke dag wordt het als het ware steeds een stukje lichter op aarde

Steeds meer wordt de aarde een plek waar je kunt léven. Daartoe maakt God nog een scheiding: tussen de wateren onder de aarde en de wateren boven de aarde: een gewelf, het firmament, de hemel. Er staat nu een hemel boven de aarde. Er zijn niet meer alleen maar wateren. Er is nu een hemel, die gebogen staat over de aarde.

Nog een derde scheiding brengt God aan: God verzamelt de wateren op één plaats. En dan komt aarde tevoorschijn, land, ruimte om te leven. Zo schept God orde in chaos en geweld, ruimte om te leven.

Maar om te kunnen leven is voedsel nodig. Daarom laat God meteen na het tevoorschijn komen van het land, dat land begroeien met allerlei soorten planten.

Ook maakt God zon en maan. De zon voor de dag en de maan voor de nacht. Zij ordenen de tijd op aarde. Er ontstaan dagen en maanden en jaren. Er komt tijd, een ritme in de tijd, begin en einde, opgang en ondergang, gelegenheid om te groeien, te bloeien en te vergaan. Alles wat leeft, leeft ín de tijd. Nu zijn alle voorwaarden voor het leven geschapen.

En nu volgen - op de laatste twee werkdagen van de week - de schepping van alle levende wezens: de dieren en de mensen. En Gods schepping wordt voleindigd met de 7e dag.

Dat is heel bijzonder. In al die verschillende scheppingsverhalen van al die verschillende culturen die er in de oudheid zijn, is er niet één die dat ook heeft: een zevende dag, een rustdag. Die 7e dag vind je alleen in de bijbel. Op deze dag rust God van zijn arbeid.

Het ritme in de tijd wordt verder verfijnd. Zes dagen in de week zijn er om te werken, maar er is één dag in de week om afstand te nemen van ons werk, om uit te rusten en om ons te bezinnen op wie wij zijn, op wat wij doen en waarom wij dat doen. Er is één dag in de week waarop wij weer zien dat wij in verhouding staan tot God en waarop wij onszelf hervinden.

Zo schept God midden in chaos en geweld van de krachten van de natuur, een ruimte waarin wij kunnen leven. Hij maakt de aarde bewoonbaar. Niet chaos, geweld en duisternis hebben het voor het zeggen. God heeft het eerste én het laatste woord.

Maar er is nog meer nodig om de aarde bewoonbaar te maken. Dan gaat het over ons menszijn. Wat is wezenlijk voor ons menszijn? God schept dieren en mensen. Ze delen dezelfde levensruimte. Beide worden gezegend met vruchtbaarheid. Zowel dieren als mensen kunnen vruchtbaar zijn.

Maar de mensen krijgen nog een taak. In vers 26 en 28 van Gen 1 lezen wij: de mensen moeten heerschappij voeren over de dieren. Even tussen haakjes: ze krijgen dus niet de taak om te heersen over andere mensen en ook krijgen mannen niet de taak om te heersen over de vrouwen.

De mensen krijgen de taak om te heersen over de dieren, en ook moeten zij de aarde onder hun gezag brengen. Die woorden roepen veel vragen en misverstanden op. Hieronder zal ik daarover nog wat meer informatie geven. Maar nu – kort dit:

Dit heersen, de aarde bedwingen, onder ons gezag brengen, betekent zoiets als: regeren, sturen, leiden. Dat betekent:

- goed zorgen voor de aarde
- ons niet laten overspoelen door de krachten van de natuur, maar die in goede banen leiden
- op het juiste moment schakelen (Buber), in de goede versnelling zetten.

Concreet:

- Doen wat nodig is voor het welzijn van de dieren.
- De risico's van natuurrampen inperken.
- Dijken aanleggen als wind en water ons samenleven bedreigen.
- Niet het milieu schaden,
- En als dat onverhoopt toch is gebeurd, maatregelen nemen om het te herstellen.

Dat is de opgave die de mens krijgt. Er is nóg iets:

De mens wordt gemachtigd om dat te doen op een speciale manier, namelijk: als beeld en gelijkenis van Gód. De mens u en ik – wij krijgen de opdracht om God te vertegenwoordigen. Wij worden vertegenwoordigers, representanten van God.

In andere culturen kreeg alleen de koning deze opdracht. In de bijbel krijgt ieder mens deze opdracht. Dat is een revolutionair verschil.

Ieder mens, man of vrouw, wit of zwart, koning of boer, autochtoon of allochtoon, ieder mens is plaatsbekleder van God. Dat geeft ieder mens ook nog eens waardigheid. God zelf geeft ons deze waardigheid. God zelf machtigt ons om Hem te vertegenwoordigen. Het is een waardigheid die niemand je kan afnemen en die je nooit kunt verliezen.

U begrijpt, als jij je bewust bent van deze waardigheid, helpt je dat om – hoe je er ook aan toe bent – jezelf en de ander hoog te achten. Jij bent, hij, zij is vertegenwoordiger van God.

Al met al ontstaat er dus een rolverdeling: God is de schepper. Hij maakt de wereld tot een leefbare aarde. De mens moet die aarde onderhouden en bewaren. Hiermee krijgt de mens een grote verantwoordelijkheid. Wij krijgen de opdracht om te zorgen, dat Gods goede schepping goed blijft. Nu en in de toekomst. Dat is de zín van dat regeren van de mens.

Én dat stelt grénzen aan het regeren van de mens.

Nog een ding in het bijzonder wordt over de mens gezegd. De mens wordt geschapen als man en vrouw. Dat geldt alleen voor de mens.

Alleen de mens heeft er weet van dat hij man is, en dat zij vrouw is. Hiermee worden seksuele accenten gezet. Ook dat is ongebruikelijk in andere scheppingsverhalen.

De mensen worden geschapen als man of als vrouw. Dat heeft te maken met voortplanting, maar dat betekent ook dat mensen zijn bestemd als sociale wezens. Ze zijn op gemeenschap aangewezen. Ze hebben elkaar nodig. Mensen zijn man en vrouw. Ze staan beiden in dezelfde verhouding tot God. Ze zijn volkomen gelijkwaardig. Beiden zijn op dezelfde wijze 'beeld van God'.

In de chaos en het geweld van de tohuwaboehoe schept God een hemel boven de aarde. Hij maakt scheiding tussen duisternis en licht, tussen wateren en land, en Hij maakt de mens tot Zijn vertegenwoordiger. Zo maakt God de aarde bewoonbaar.

Daarover gaat het ook in Lukas 8. De storm op het meer is een symbool van de chaos die steeds weer terugkeert in de wereld. God brengt die chaos tot bedaren. Hij schept rust en ruimte. Wij kunnen leven.

Dat horen we ook in de brief Paulus aan de Efeziërs (Ef 4). Vaak zijn wij het zelf die chaos en duisternis veroorzaken.

Maar God stuurt ons zijn Geest om ons te vernieuwen, steeds weer. God schept en herschept ons in Christus en in Zijn Geest. Hierover zingen we ook in talloze psalmen en liederen. Met de woorden van één daarvan wil ik besluiten (lied 763)

'Zij zullen de wereld bewonen,
Zij namen het wonder ter hand.

.....

God maakt de hoogte begaanbaar
En Hij baant een weg door de zee.'

Wij – wij mensen - kunnen die weg door de zee gaan. Wij kunnen het wonder ter hand nemen, en mee werken met God aan een bewoonbare aarde. Dat is onze roeping: ons toe te vertrouwen aan deze God, en Hem te vertegenwoordigen.

'Van alle vier einden der aarde brengt Hij zich een volk bijeen'.

En dan:

'De hemel roept uit Halleluja,
De aarde brengt leven tot stand,
De bergen bezwijken van vreugde.
De wereld wordt vaderland.

Dan: dan zullen de volkeren weten,
Dat Hij bij de mensen woont.' Amen. 9 juli 2017

4. JEZUS CHRISTUS, ZOON, HEER, ONTVANGEN VAN DE GEEST EN GEBOREN

U weet dat ik mijn dag begin met gebed. Ik luister daarvoor naar de podcast van Bidden Onderweg op mijn mobiele telefoon. Het gebed bestaat uit muziek, enkele inleidende woorden, een Bijbellezing en vragen om over na te denken, en dan tot slot een uitnodiging om zelf hierover te bidden.

Dat allemaal samen heet 'het gebed'. Laatst begon dat zo:

'Ik probeer nu te bidden, en ik ben niet de enige. Er zijn mensen om mij heen en in al die mensen is Christus aanwezig. Hij is vlak bij me en wacht op mij, tot ik Hem uitnodig in mijn leven binnen te komen. Om te bidden hoef ik me er alleen maar van bewust te worden dat Hij er is. Ik hoef Hem alleen maar binnen te roepen.

'Christus is vlak bij mij, en wacht op mij, tot ik Hem uitnodig in mijn leven binnen te komen'. Ik weet niet hoe deze woorden op u overkomen. Misschien vindt u ze vanzelfsprekend, misschien vindt u ze vreemd, maar dat geloven wij: dat God, dat Jezus Christus, dichtbij ons is en dat Hij binnen kan komen in ons leven. Hij kan in mij een woonplaats vinden.

Dat is wat de teksten over Christus uit de geloofsbelijdenis ons willen zeggen. Vandaag zal ik die teksten bespreken – globaal natuurlijk - aan de hand van Exodus 3 en van Johannes 1. Wie is Jezus? Wat betekent het dat Hij God én mens is.

We beginnen bij Exodus 3. Daar zien we wie God is. Dat wil zeggen: we zien God juist niet, maar we ervaren wat kenmerkend is voor God.

- God is aanwezig in die brandende braamstruik, maar Hij is niet te zien, niet aan te raken. Hij is ongrijpbaar, heilig – groter dan wij zijn. God is en blijft een geheim.
- God spreekt. Hij is dus een persoon. Iemand, niet iets. Maar we hebben daar geen beeld bij, en het is ook niet de bedoeling dat we een beeld van God maken.
- God spreekt een mens aan, Mozes. Hij noemt Mozes bij zijn naam.

Zo spreekt God: Hij noemt je bij je naam. Hij spreekt tot ieder van ons persoonlijk.

- Hij zegt tegen Mozes: ik ben de God van je vaders, van Abraham, Isaak en Jakob. Hij is een God die mensen vergezelt. Hij gaat met hen mee. Hij zegt tegen hen: ik ben jouw God.

God schaamt zich er niet voor om de God van Abraham te zijn (Rowan Williams). En ook niet om de God van Isaak te zijn en ook niet om de God van Jakob te zijn. God schaamt zich er niet voor om jouw of om mijn God te zijn. Hij wil de God zijn van ons, van mensen, die moeilijk doen, die opstandig zijn en Hem tegenwerken. Hij wil de God zijn van elke generatie opnieuw.

- God is met mensen bewogen. Hij ziet het lijden van het volk Israël in Egypte. Dat gaat Hem aan het hart. Hij komt om hen te redden. Hij brengt hen naar het beloofde land. Hij wil niet dat mensen kapotgaan. Hij wil mensen bevrijden van hun lasten en leven geven, wélvaart, vrede.
- Zijn Naam is 'ik zal er zijn'. Daaraan herkennen wij God: Hij is er voor ons.

Als God je bang maakt, klopt er dus iets niet. Een god die je bang maakt kan niet de God van de bijbel zijn.

Zoals God God is, zo is Jezus God. Dat lezen we in Johannes 1. Johannes 1 is eigenlijk de lezing voor de 1^e kerstdag, maar ik heb deze tekst gekozen voor vandaag. Als u tekst van de geloofsbelijdenis van Nicea later nog eens doorleest, dan ontdekt u dat daar dezelfde woorden worden gebruikt als in Johannes 1.

Daar lezen we over Jezus Christus,

- Jezus Christus, staat daar, is het woord. Zoals God tot ons spreekt, zo spreekt Christus tot ons.
- In het begin en altijd is Hij bij God, ja Hij is God zélf.
- Zoals God de wereld heeft geschapen en alles wat daarin is, zo schept en vernieuwt Christus ons en zo maakt Hij ons tot wie wij zijn.
- Zoals God in de duisternis komt van het volk Israël in Egypte, zo komt Christus in onze duisternis.
- Zoals God licht is in de duisternis van Israël, is Christus licht in onze duisternis.
- Zoals God het volk Israël ziet en nieuw leven geeft, zo ziet Christus ons en geeft Hij ons nieuw leven.

Hij heelt en vernieuwt en redt ons.

- Jezus schaamt zich er niet voor onze redder te zijn. Hij is de redder van armen, van zondaars en tollenaars. Hij noemt ons zelfs zijn lichaam.
- Hij is God, die mens wordt. Hij gaat uit naar ons, en komt in ons. Hij woont in ons, in ons lichaam.

De Apostolische Geloofsbelijdenis gebruikt deels andere woorden. Daar staat: Jezus Christus is ontvangen van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria, maar daar zien we diezelfde beweging. Christus komt van God en hij wordt mens. Hij is God én Hij is mens.

Jezus is God, God en mens tegelijk en zoals God onze Heer is, zo is Jezus onze Heer.

Maar als we dat eenmaal hebben ontdekt, hoe reageren wij daar dan op? Willen we dat wel: God uitnodigen om in ons woning te vinden, willen we dat wel? Willen we wel instrument van God zijn? Willen we wel lichaam van Christus zijn? Wat is ons antwoord als deze God ons aanspreekt?

Mozes zegt: Wie ben ik, dat God in mij komt wonen. Wie ben ik, dat ik instrument van God kan zijn. Hij heeft er maar moeite mee. Hij kan niet geloven dat nu net hij daarvoor wordt uitgekozen. Hij kan niet geloven dat hij dat kan.

En in Johannes 1 lezen wij: 'de wereld kende hem niet', en: 'de zijnen hebben hem niet ontvangen'. Blijkbaar vinden we het allemaal niet zo vanzelfsprekend, om Jezus uit te nodigen om hem binnen te laten komen, en woning te bieden in onszelf. Blijkbaar houden we hem liever ver weg. Waar dat toe kan leiden was aan de orde op Goede Vrijdag. Een andere keer zal ik daar verder op ingaan.

Maar nu, vandaag: in Johannes 1, zijn er die hem wél ontvangen. Wie hem wel ontvangen en in zijn naam geloven, heeft hij het voorrecht gegeven om kinderen van God te worden. Zij hebben Christus uitgenodigd om binnen te komen in hun leven en hun leven te vernieuwen.

Een mooi beeld daarvoor is de brandende braamstruik uit Exodus 3. Dat is een visioen. In die brandende doornenstruik ziet Mozes zichzelf. Hij ziet wie hij is: een armzalige doornenstruik.

Er is zoveel dat fout ging in zijn leven. Zoveel waar hij maar liever niet meer aan wil denken.

Maar juist in die doornenstruik brandt een vuur, een heilig vuur, het vuur van God. Dat vuur brandt in de braamstruik, maar de braamstruik verbrandt niét. God is aanwezig in Mozes én: Mozes blijft wie hij is: een mens, zoals jij en ik, een mens die steeds weer faalt. En toch is hij en zijn wíj de plaats waarin de

heerlijkheid van Gód oplicht. Dat lezen we ook over Johannes de Doper. Hij is niet zelf het licht, maar hij straalt wel het licht van Christus uit. Christus woont ín hem.

De Russische schrijver Toergenjev vertelt heel mooi daarover in zijn gedicht 'Christus'. Hij droomt dat hij in een dorpskerk is. Er komt iemand naast hem staan. Hij ziet die man niet, maar meteen voelt hij:

Deze man is Christus. Dan draait hij zich om en ziet hij dat het een heel gewone man is. Zijn gezicht en zijn kleren zijn niet anders dan die van de anderen. Toergenjev is verbijsterd. Zo'n doodgewone man. Wat voor een Christus is dit dan? Maar ineens realiseert hij zich: juist zo'n gezicht, een gezicht zoals dat van alle anderen, is het gezicht van Christus.

Iemand (Gertrude de Grote) zei: Door Jezus, die ook de Christus is, door die mens, die ook God is, ben ik het waard om de tempel van God te zijn. Christus laat ons zien wie God is. Hij is God. Hij is mens. Hij is er voor alle tijden en hij leeft tussen ons en in ons. Hij is licht. Hij vernieuwt en redt ons en geeft ons leven.

Ik weet niet wat u zich voorstelt bij bidden, maar als bidden één ding is, dan is het dit: bidden is Christus uitnodigen om in jou te wonen, om jou te reinigen en jou te vernieuwen. Hij is vlak bij me en wacht op mij, tot ik Hem uitnodig in mijn leven binnen te komen.

Wij zongen voor de preek lied 500. Dat lied is heel mooi gekozen door de voorbereidingsgroep. Tot besluit enkele woorden uit dat lied:

'Uit uw verborgenheid hebt Gij uw heil gezocht bij mensen hier en heden.
Zoals Gij kwam om ons met vrede te ontmoeten,
Laat het ook vrede zijn waarmee wij u begroeten.
Uit uw verborgenheid ontsteekt u licht op aarde
Wij delen met elkaar het licht, het lied, de zegen,
Wij zijn uw kandelaar. Wij gaan het donker tegen.'
Amen.

21 mei 2017

5. LIJDEN, STERVEN EN OPSTANDING

Bijbellezingen: Exodus 14 vers 26-29, Romeinen 6 vers 2b: Hoe zouden wij.... 3 en 4 en 11 t/m 13 en Mattheus 28 vers 1-7 en 16-20

U weet dat ik vorige zomer in Tübingen ben geweest. Ik bezocht daar de Jakobusgemeente.

Via de mail had ik een afspraak gemaakt met de dominee, die de vernieuwingen in die gemeente heeft ingevoerd. Hij is een paar jaar geleden met emeritaat gegaan en woont nu in een dorpje vlakbij Tübingen. Ik ging er met de bus naar toe. Toen ik de straat inliep waar hij woont, zag ik een eindje verderop iemand uit een huis komen. Hij liep naar de straat. Hij zag mij, en hij opende breed zijn armen. U begrijpt dat ik me meteen op mijn gemak voelde. Je armen breed openen is een uitnodigend gebaar. Je voelt je welkom en gewaardeerd. Wie vindt het niét heerlijk om omarmd te worden. Je voelt nabijheid, warmte, genegenheid,

In de armen van de ander voel je je geborgen. En als je geen woorden hebt om iemand te troosten, dan kan dat wel met een omarming.

Wie zijn armen opent is ook kwetsbaar. Met breed open armen kun je niet je mes trekken,

Je kunt je niet afschermen. Je weet ook niet hoe de ander zal reageren.

Ook de armen van Jezus aan het kruis zijn open armen. In de eerste eeuwen zagen Christenen dat al. Jezus hangt daar met gespreide armen, gewond, kwetsbaar én: open en uitnodigend. Alsof ze je willen omarmen en liefde en geborgenheid geven. Alsof ze je willen troosten en bemoedigen. Het is hét beeld geworden van die God die zich over ons ontfermt en ons bevrijdt.

Stil staan bij lijden, kruisiging, begrafenis en opstanding doen we altijd in de week voor en op Pasen. In de nacht van Stille Zaterdag gedenken we de dood en opstanding van Christus. Juist in die nacht lezen we veel verhalen uit het Oude Testament. Al die verhalen vertellen ons dat de God van het Oude Testament dezelfde is en hetzelfde doet als Jezus aan het kruis. Genesis 1 bijvoorbeeld, over de schepping, vertelt dat God licht schept midden in de duisternis en dat Hij land schept te midden van woeste en gevaarlijke wateren. God wijst ons een woonplaats aan. Hij geeft ons tijd om wakker te zijn en tijd om te slapen, tijd om te werken en tijd om te rusten, Hij geeft een tijd voor jou en een tijd voor mij. We lezen dan ook de verhalen over

Noach en Jona, die kopje onder gingen, en toch weer nieuwe wegen konden gaan, we horen over de dorre, dode beenderen van Ezechiël, die tot leven komen, en natuurlijk ook over de uittocht uit Egypte. Een fragment daaruit hebben we vanmorgen gelezen. God buigt zich voorover naar mensen. Hij ziet hun moeite, hij ziet hoe uitzichtloos hun leven is. Hij ontfermt zich over hen, en Hij bevrijdt hen. Hij leidt hen uit hun duisternis, door de zee, naar de vrijheid, naar een land waar zij een menswaardig leven kunnen leven, een leven vol vreugde.

De geloofsbelijdenis van Constantinopel zegt: Wat Jezus doet, doet hij volgens de Schriften.

Nu, de God van de Schriften, de God die we in deze Bijbelverhalen ontmoeten, is een God die zijn armen opent voor al zijn lieve mensen in nood. Hij troost en bemoedigt hen, meer nog, Hij bevrijdt hen uit hun ellende en leidt hen op nieuwe wegen. Jezus is als dié God. Hij handelt zoals God handelt. Hij laat op een nieuwe manier zien wie God is. Hij ís God. Dat bedoelt de geloofsbelijdenis van Constantinopel als zij spreekt over lijden, sterven en opstanding van Jezus 'volgens de Schriften'.

Die geloofsbelijdenis zegt nog iets: Christus doet dat voor ons. Het staat daar heel kort, heel eenvoudig. Geen ingewikkelde zinnen en theorieën over verzoening of over offer of over plaatsvervangend lijden van Christus. Het enige dat er staat is: Hij doet dat voor ons. In de wijd open armen van Jezus aan het kruis, ervaren we zijn liefde voor ons. Hij weet hoe het is, dat leven van ons. Hij weet hoe wij lijden. Een leven zonder lijden is er niet.

- Dat lijden kan je zomaar overkomen. Zomaar – uit het niets – zoals dat de mensen in Barcelona op de Ramblas overkwam deze week, gewoon mensen die zomaar liepen te genieten van hun vakantie.
- Dat lijden doen we elkaar aan; de ene keer opzettelijk, de andere keer hebben we niet eens in de gaten dat we een ander pijn doen.
- Dat gebeurt in het klein, tussen jou en mij, en in het groot – tussen machthebbers, die hele landen en soms zelfs continenten meesleuren in dood en verderf.
- Lijden ervaar je ook in ziekte en dood.
- En in verlies. Iedereen die ouder wordt, weet dat. Je verliest mensen die je dierbaar zijn, je verliest kracht. Er zijn dingen die

je niet meer kunt. Vroeger of later, langzaam of snel - maar het gebeurt. Onherroepelijk.

God kent dat lijden van ons, zegt de geloofsbelijdenis.

Ja zelfs, als Christus, heeft Hij het aan den lijve ervaren. Niet een klein proefje ervan, nee: tot in de diepste diepte van ons bestaan. Hij is gekruisigd. Hij is gestorven en begraven.

De Apostolische Geloofsbelijdenis zegt zelfs: Hij is nedergedaald ter helle, om maar heel nadrukkelijk aan te geven, dat er niets, maar dan ook niets is, wat God niet zelf aan den lijve heeft doorgemaakt.

Maar die belijdenissen zeggen er nog iets bij: Hij is opgestaan. Hij is door lijden en dood hééngedaan. Hij heeft ze achter zich gelaten en is een nieuwe weg gegaan. Dat deed Hij voor ons. Hij leert óns dat er een weg is door het lijden héén. Dat is de weg van de liefde. Die liefde houdt Hij vol tot het einde. Zelfs aan het kruis vergeeft Hij nog. Lied 340d, dat is een geloofsbelijdenis, zegt: 'Hij is de mens op wie ik gelijken zal'. Steeds weer, ín je lijden kun je, zoals Hij dat deed, zoeken hoe jij liefde kunt geven, hoe jij, kunt vergeven. Steeds weer openen zich dan nieuwe wegen.

Zo ontdek je toch weer zin in je leven. Zo kun je een verstoorde relatie herstellen. Zo kun je een nieuw begin maken als je bent vastgelopen, of als je niet meer de kracht hebt om te doen, wat je tot nu toe deed. Zo opent zich een nieuwe toekomst. Je bent geen slachtoffer meer. Je staat op en neemt je leven in je eigen hand. Jezus komt in ons lijfelijke bestaan en vernieuwt ons lijfelijke bestaan.

In lied 596 riepen we tot God:

'Kom ons bevrijden, dat wij herleven.

En tegen onszelf zeiden we:

'Ontwaak gij die slaapt

Sta op uit de dood.

Christus zal over ons lichten'.

Er is nog iets.

De gekruisigde en opgestane Heer ontmoet zijn leerlingen, die mensen die op Hem lijken (zie lied 340d). Hij zegt (Mt28:18b-20) tegen hen:

'Mij is gegeven alle gezag in hemel en op aarde. Maakt dan voort.

Maak alle volkeren tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest.

Onderwijs hen in het bewaren van alles wat ik jullie heb geboden, en zie ik ben met u, al de dagen tot aan de voleinding van de wereld'.

Deze gekruisigde en opgestane Christus, is met ons, alle dagen tot aan de voleindig van de wereld'. Jezus wil dat mensen van alle landen, van alle eeuwen het ervaren: dat er een God is die hun lijden kent, die zich over hen ontfermt, en hen een nieuwe toekomst wijst. Die armen van de gekruisigde zijn wijd geopend.

In een kerk in Würzburg staat bij de ingang van de kerk een beeld van de gekruisigde Christus. Hij buigt zich wat voorover. Hij kijkt de bezoeker vol liefde aan. Het lijkt alsof Hij elk moment van het kruis zal afkomen, om jou te omarmen, ja, om de hele wereld te omarmen. Zo, met open armen, zendt Hij mij, de mens die op Hém zal lijken (lied 340d), de wereld in.

Jaap Smit is commissaris van de Koningin in Zuid-Holland. Hij was vroeger legerpredikant.

In het leger zijn veel jonge mensen, die nauwelijks nog iets weten over God. Smit zegt over zijn tijd in het leger: (Woord en Dienst augustus 2017): 'Het is belangrijk dat de kerk, of dat iemand namens de kerk, aanwezig is in een samenleving is die niets meer van God weet. Mij troffen de honger en de vraag naar zingeving, verhalen en beelden, die duiding kunnen geven aan wat er in een mensenleven gebeurt. Zij kunnen troost en hoop geven'.

Thérèse van Lisieux, zij werd de kleine Thérèse genoemd, want zij werd maar 22 jaar, was een grote lerares van de kerk. Zij leefde aan het eind van de 19e eeuw. Zij ontdekte als eerste waar het voor ons als leerlingen van Christus nu op aankomt: 'Het omarmen van de ongelovigen'.

De komende tijd doen we dat heel concreet. Door mensen uit te nodigen om op de startzondag 10 september in de kerkdienst te komen. U ziet hier een kruis staan. Vandaag en de komende zondagen hebt u allemaal de gelegenheid om één of meerdere post-it briefjes op het kruis te plakken met de initialen van de persoon, die u hebt uitgenodigd. Al die mensen hebben door uw uitnodiging ervaren, dat de armen van Christus open staan om hen te omarmen. Amen.

20 augustus 2017

6. OPGEVAREN TEN HEMEL

Bijbellezingen: Lucas 24 vers 46-53 en Efeziërs 4 vers 1-16

Toen ik aankondigde dat ik een serie preken over de geloofsbelijdenis zou gaan houden zei iemand tegen mij dat hij daar blij mee was. Hij had grote moeite met verschillende artikelen uit de geloofsbelijdenis. Eén daarvan was de hemelvaart. Als kind had hij geleerd om dat letterlijk op te vatten. Hij kon daar niets meer mee, maar er was ook niets voor in de plaats gekomen. Ik hoop voor hem en voor iedereen, dat in deze preek de Hemelvaart betekenis krijgt.

De hemelvaart van Jezus speelt zich af in de tijd na Pasen. De leerlingen van Jezus zijn bedroefd nu Jezus niet meer bij hen is. Maar in diezelfde periode gebeuren ook dingen die hen blij maken. Soms - zomaar ineens - ervaren ze dat Jezus dichtbij hen is. Het zijn maar korte momenten, die zomaar weer voorbij zijn. En het is anders dan eerst, maar toch.

Soms, zomaar ineens, ervaren ze: dit is Jezus. Hij is hier, bij ons. Die verschijningen van Jezus geven hen moed. Op zulke momenten, ontdekken ze stukje bij beetje hoe ze verder kunnen met alles wat Hij hen heeft geleerd.

Nu kun je zeggen: de hemelvaart, het moment dat Jezus wordt opgenomen in de hemel, dat is eigenlijk zo'n verschijning van Jezus. Daardoor wordt de leerlingen duidelijk hoe Jezus voortaan bij hen is. Door die hemelvaart zien we hoe Jezus bij ons is. De Hemelvaart gaat dus niet over de verdwijning van Jezus, de Hemelvaart vertelt ons hoe Jezus bij ons is. Ik zal uitleggen, wat ik daarmee bedoel.

In de tijd van de bijbel dachten mensen: de aarde is plat en de hemel is het dak boven de aarde. Zo werd voor hen de hemel het beeld van de plaats van God. Zoals de hemel om de aarde staat, zo staat God over ons gebogen.

Wij kunnen God niet aanwijzen. Om toch iets over God te kunnen zeggen, gebruikten zij dat beeld van de hemel. Daar is God. Onzichtbaar en toch dichtbij ons.

Als de bijbel het heeft over hemel en aarde, dan gaat het niet over hemellichamen en zonnestelsels, maar dan gaat het over de relatie tussen God en mens. God is onzichtbaar en toch dichtbij ons en met ons bewogen. Het is dus niet zoals die astronaut Gagarin dacht, toen hij zijn eerste ruimtevaart maakte. Hij dacht dat hij God wel ergens in de ruimte tegen zou komen. Nee, zo is het niet bedoeld in de bijbel. In de bijbel staat de hemel voor de plaats van God. De hemel betekent - dat beeld maakt duidelijk: God is verborgen, maar dichtbij. De hemel heeft de aarde op het oog. God is er voor ons. Hij met ons begaan. Wat van God komt, is gericht op het heil van de mensen.

Uit de bijbel kent u ook wel het beeld van de wolk. Daarvoor geldt hetzelfde. In de woestijn ging een wolkkolom voor het volk uit. In die wolkkolom is God dichtbij maar je kunt hem niet zien en Mozes en Elia werden opgenomen in een wolk. Wat zij leerden, de wet en de profeten, die blijven ons vergezellen. Het zijn woorden die gelden voor elke generatie opnieuw. In die woorden is God mensen nabij. De wolk, de hemel, wijst dus niet op de **af**wezigheid van God, maar op de **aan**wezigheid van God.

Als Jezus wordt opgenomen in de hemel weten de leerlingen: zoals God bij ons is en met ons meegaat, zo is Jezus voortaan bij ons en gaat Hij met ons mee. Wat hij heeft gedaan en wat Hij ons heeft geleerd, dat zal bij ons blijven, elke generatie opnieuw. Jezus verdwijnt niet,

Hij verschijnt. Op een nieuwe manier is hij aanwezig. Voor nu en altijd. U begrijpt, hoe blij de leerlingen zijn. Dat is het eerste.

Nu het tweede. In Ef 4 vers 9 en 10 staat: 'Hij steeg op. Wat betekent dat anders dan dat Hij ook is afgedaald naar wat lager ligt, naar de aarde. Hij die is afgedaald is dezelfde als Hij die opsteeg tot boven de hemelsferen om alles met zijn aanwezigheid te vervullen'.

In de geloofsbelijdenis van Nicea worden dezelfde woorden gebruikt. Wat betekent dat? Eigenlijk is het heel eenvoudig. Hier wordt bedoeld: die Jezus, die mens is geworden, die is geboren, heeft geleefd, heeft geleden, is gekruisigd, gestorven en begraven, dié Jezus is degene die nu in de hemel is, bij God. Híj is God. Het is dezelfde Jezus.

Deze woorden hebben nog een betekenis: Jezus is niet zómaar bij ons gekomen. Niet omdat het God weleens een keertje leuk leek om mens te worden. God is mens geworden voor ons mensen, tot ons heil, om ons goed te doen, om ons te genezen. Hij laat ons zien hoe wij mens kunnen worden.

Je kunt je in leven laten leiden door je behoeften, door je driften, je kunt er op los slaan als je boos wordt, je kunt schelden en tieren als iets of iemand je niet aanstaat. Je kunt verbitterd raken in je leven. Dat kan allemaal! Maar Jezus laat ons zien hoe wij, in óns leven, de weg kunnen gaan die God wijst. Als wij boos zijn of gekwetst kunnen wij daarover nadenken. Hoe komt het dat ik zo boos ben? Heb ik zelf misschien aanleiding gegeven? Waarom kwetste de ander jou? Om wat jij deed, of om zijn eigen pijn af te reageren?

Je kunt erover nadenken hoe jij kunt reageren. Sla je terug, neem je wraak? Of kun je liefdevol reageren? Kun je reageren in de Geest van Christus? Kun je je eigen impulsen en behoeften even opzijzetten, en nadenken over de behoeften van de ander. Kun je de behoeften en de verlangens van de ander zien, en daar zorg voor hebben. Dat is de liefde die Jezus ons leert. Dit gaat niet om grote dingen. Dit gaat over kleine dingen, Zoveel kleine dingen, die worden anders als Christus je God is.

Jezus heeft alle diepten van het menselijk leven doorgemaakt en doorstaan. Daarom kunnen wij dat nu ook. We kunnen onder ogen zien waarin wij gevangen zitten. Alles wat moeilijk is in ons leven, onze angsten, onze slechte eigenschappen, de agressie die we in ons hebben, onze duistere, egoïstische, zelfzuchtige kanten. Daar kunnen we naar kijken, er doorheen gaan en achter ons laten. Christus heeft die gevangengenomen staat in onze tekst. Daarvan zijn wij nu bevrijd. Die duistere kanten van ons worden veranderd, genezen. Ze maken plaats voor de liefde van Christus en wij ontdekken hoe wij onszelf en elkaar tot heil kunnen zijn.

Er is nog een derde aspect van de hemelvaart dat de leerlingen blij maakt. Ik bespreek dat aan de hand van een gedicht van Felix Timmermans over de Emmaüsgangers. De teksten over de Emmaüsgangers staat vlak voor dat van de hemelvaart. Beide teksten vormen eigenlijk één geheel.

U weet: Jezus loopt op met de Emmaüsgangers en dan herkennen zij hem, als hij met hen het brood deelt en het zegent.

Een klein stukje uit dat gedicht:

`En terwijl hij...
het brood zégenend,
de ógen sloot,
Gebéurde het:
Zijn aangezicht
Verklaarde - veranderde - in een hémels licht...
Waarin hij plotseling verdween...
Dít was het wonder:
Wij stonden weer alléén,
Maar we vouwden blíj onze handen.
Het was alsof Hij...
dóór ons héén verdwéén...
En het licht in óns ...
is blíjven bránden.
Het is niet de taal van onze tijd,
Maar wat Timmermans zegt is wel dúidelijk:
Het was alsof Híj... dóór ons héén verdween,
En het was alsof ... zíjn licht in óns, is blíjven branden.

Diezelfde boodschap horen we in het fragment over de hemelvaart dat volgt op het gedeelte over de Emmaüsgangers. Jezus zegent zijn leerlingen. Ze blijven achter als gezegende mensen.

Op Hemelvaart vierden we dat we gezegend zijn achtergebleven. We hebben iets meegekregen dat niemand ons ooit af kan nemen, en waarmee we ons leven áán kunnen. Jezus heeft vertrouwen in ons. Wat hij ons heeft gegeven, legt hij in onze handen. Het licht van Christus, dat brandt nu in óns. Hij is er tóch nog, want zíjn licht brandt nu in óns. Als je dát tot je laat dóórdringen, dan kun je alleen maar blíj zijn. Tóch?

Als wij ons geloof belijden, en zeggen: 'Opgevaren ten hemel': dan weten we: zoals God verborgen bij ons is, zo is Christus verborgen bij ons. Deze Jezus, de Jezus die wij kennen uit de evangeliën, Hij is onze God. Hij vernieuwt en geneest ons leven. Hij regeert altijd. Zijn licht brandt nu in ons. Ik hoop dat die meneer, die zich niets meer kon

voorstellen bij de hemelvaart, en ik hoop dat wij allen, er net zo blij van worden als de leerlingen van Jezus toen.

Amen.

28 mei 2017

7. ZITTENDE TER RECHTERHAND VAN GOD, ZAL KOMEN OM TE OORDELEN

Bijbellezingen: Mattheus 25 vers 31-46, Deut. 30 vers 11-20 en Kol. 3 vers 1-3 en 5-17.

'Jezus zit aan de rechterhand van God, de almachtige Vader, vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden. Aan zijn koninkrijk komt geen einde'. Deze woorden van de geloofsbelijdenis klinken misschien raadselachtig, maar zij geven ons troost en hoop, want, net als het lied dat we hoorden zeggen zij: 'Heel ons aardse bestaan, wordt vernieuwd in Gods naam. Waar God zelf op aarde komt, daar keert God alles om'. We gaan op ontdekkingstocht.

In onze lezing zegt Jezus: 'De mensenzoon zal, omstraald door luister en in gezelschap van alle engelen plaats nemen op zijn glorierijke troon'. Je ziet het voor je. Jezus is bij God. 'En Hij zit naast God, op de troon,' 'aan Gods rechterhand'(Kol.3).

Dat is het koninkrijk van God.

God is koning en Jezus zit naast hem op de troon. God en Jezus horen bij elkaar. Onafscheidelijk. Jezus is opgenomen in God. Hij maakt deel uit van God.

Wij kunnen God niet meer denken zonder Jezus, want Jezus heeft ons God laten zien, en wel op een heel bijzondere manier: Hij heeft ons God laten zien in een mens.

Door Hem zien wij God in een mens, in de kwetsbaarheid van een mens, zien wij God.

Door Christus heeft ons kwetsbare menszijn, goddelijke waarde gekregen.

De Christus die ons dat heeft laten zien, die is koning. Door Hém oefent God zijn macht uit.

Want dat betekent dat: zittend aan de rechterhand. Daar zit degene die de macht uitoefent.

U begrijpt dat de macht die de lijdende en gekruisigde Christus uitoefent, heel anders is dan die van de machthebbers die wij om ons heen zien. God keert alles om.

Bij deze koning staat de zorg voor de kwetsbare en weerloze mens voorop. Hij is een koning als een goede herder. Zijn glorie is dat mensen tot hun recht komen, alle mensen.

En alle volken zijn dan ook verzameld rond zijn troon. En tegen al die mensen, zegt Hij –

Dit koninkrijk van mij – dat is er voor jullie. Dat ligt al voor jullie gerééd vanaf de grondlegging van de wereld. Ik nodig jullie uit, om dááaraan deel te hebben.

Wie weleens in een Oosters Orthodoxe kerk is geweest, heeft misschien wel gezien dat

In de centrale koepel van zo'n kerk een afbeelding is van een zegenende, troostende en uitnodigende Christus. De bijbel die hij vasthoudt, ligt opengeslagen bij vers 34 van onze lezing.

'Komt gezegenden van mijn Vader, neem deel aan het koninkrijk dat al sinds de grondlegging van de wereld voor jullie is bestemd.

Iedereen wordt uitgenodigd. Iedereen mag delen in de glorie van God. Zijn troost en zegen zijn bedoeld voor iedereen.

Maar deelt ook iedereen daarin?

Laten we eens kijken wat Jezus daarover zegt.

Deze koning zal de mensen van elkaar scheiden, zoals een herder de schapen van de bokken scheidt. Degenen aan zijn rechterhand delen in zijn koninkrijk, degenen aan zijn linkerhand niet.

Jezus vertelt er ook bij wie die mensen aan zijn rechterhand zijn. Dat zijn zij die de hongerige te eten geven, en de dorstige te drinken, die de vreemdeling opnemen, die hun kleding delen met degene die te arm is om kleren te kopen. Dat zijn zij die de ander niet in zijn hemd zetten, dat zijn zij die zieken bezoeken en naar gevangenen gaan. Want, zegt Jezus, in de vreemdeling en in de mens die honger heeft, ontmoet je mij.

Met andere woorden:

Je kunt God ontmoeten, in een mens, die kwetsbaar is, een mens, die is zoals jij.

Als je de kwetsbaarheid van de ander ziet, en beseft dat je zelf ook zo'n kwetsbare mens bent, dan gaat je hart open, dan wordt het zo wijd als het hart van God, dan kun je de ander zonder oordelen tegemoet treden.

Zo'n ontmoeting maakt je leven rijk. Die maakt jou tot een gezegende mens.

Je wordt boven jezelf uitgetild. Je ervaart de heiligheid van God, en de grootsheid van ons leven. De hemel raakt de aarde.

Ja, God keert alles om,

Niet in machtsvertoon, pronk en praal, succes of vertier, maar in de kwetsbaarheid van de ander en van mezelf, ervaar ik God.

Ik weet: ja, hier is Christus, hier komt ons menszijn tot zijn recht. Dit is het koninkrijk van God. De hemel raakt de aarde.

Dit stelt een vraag aan ons. Het vraagt aan jou en aan mij: Wat maakt mijn leven rijk?

Wat geeft mijn leven betekenis.

Door deze woorden besef je ook: mijn leven kan zomaar voorbij zijn.

Heb ik die dan die rijkdom ervaren? Wat betekent dat staan voor de troon van Christus, voor mijn leven nu?

Waarom klinken die woorden van Jezus zo streng? Kan het zijn, dat hij wil dat ik mijn leven niet voorbij laat gaan, zonder dat ik heb geleefd?

Wat zegt onze tekst uit Deuteronomium daarover?

Daar staat: er zijn twee manieren van leven. In de bijbel heet de ene manier 'leven'.

Dat is: luisteren naar de woorden van God en die doen. De andere manier heet 'dood zijn'

Dat betekent: niet luisteren naar de woorden van God, die niet doen.

Jij kunt kiezen. De bijbel spoort ons aan om te kiezen voor het leven,

Want dan zul je zegen ervaren. 'Kies dan het leven opdat je leeft.'

In Kolossenzen 3 gaat het over diezelfde keuze: Laat dat oude leven achter je. Laat de woorden van Christus, in al hun rijkdom in je wonen.

Kleed je in zijn liefde.

Telkens weer komt Jezus naar ons toe.

Steeds weer is hij op een verrassende manier in ons midden en elke keer laat Hij ons het verschil zien tussen 'levend' en 'dood'. Dat is dat oordelen van hem, het is scheiden, onderscheiden. Er is verschil tussen de ene manier van leven en de andere.

Hij nodigt ons uit om te kiezen voor het leven.

Wie in Bijbelse termen 'dood' is kan opnieuw beginnen. De

mensenzoon die op de troon zit,

Vergeeft je elke keer weer. Hij is maar al te blij als je kiest voor het leven.

Dat kun je doen. Elk moment opnieuw. Die mensenzoon die op de troon zit,

Is gekomen om te zoeken wat verloren is, om te bevrijden wie in schuld en angst gevangen zijn, om ons te redden als ons hart ons aanklaagt.

Deze koning keert alles om. Ons geluk, onze glorie is zijn glorie.

Er is nog iets, wat belangrijk is.

In de geloofsbelijdenis staat: Het is Christus, die aan de rechterhand van God zit.

Hij is het, die onderscheid maakt. Hij oordeelt wie levend is en wie dood is. Niet jij of ik.

Zijn oordeel is vol vergeving. Zijn oordeel nodigt ons uit. We kunnen opnieuw beginnen.

Hoe anders is dat als wij oordelen.

Wij weten het allemaal zo goed: wie de ander is, hoe de ander is, wat de ander verkeerd doet, hoe de ander moet zijn en wat hij moet doen. Iedereen die weleens door ziekte of door het breken van een heup of iets dergelijks afhankelijk is geweest van anderen, weet dat maar al te goed. Juist als jij in de ogen van de ander de zwakkere lijkt, gaat die ander je ineens goede raad geven en je betuttelen.

Het is verbazingwekkend hoe we overal en altijd weer manieren vinden om onszelf superieur te voelen aan de ander, of aan een andere groep mensen. Het lijkt wel alsof wij ons bijna automatisch beter, slimmer, wijzer, rijker, gezonder voelen dan de ander. En ons oordeel over de ander is vaak hard, meedogenloos en definitief. De ander heeft afgedaan.

Maar Jezus draait het om: Hij zegt: in hem, of haar, kun je Mij ontmoeten.

Als je de ander zo kunt zien verandert er iets. Je hart gaat wijd open. Het wordt zo wijd als het hart van God. Je ziet dat de ander een geheim is, dat het huwelijk van de ander een geheim is, ja, dat jijzelf een geheim bent, ook voor jezelf.

We zullen nooit een ander helemaal kunnen begrijpen, en ook niet het huwelijk van anderen en ook niet onszelf. Dat is aan die God, die wij hebben leren kennen als Jezus Christus.

Aan Hem is het oordeel. Hij is het van wie wij zeggen: (Ps 139) 'Gij, die mij kent zoals ik ben.

Dieper dan ik mijzelf ooit ken kent Gij mij'.

Aan zijn koningschap komt geen einde. Zijn koningschap is van alle tijden.

Zoals het lied dat we hoorden aan het begin van de dienst, van de groep Sela zegt:

'God keert alles om.

Hij brengt de hemel hier

Onze koning maakt zich kwetsbaar als een kind.

God keert alles om. Hij brengt ontheemden thuis.
Wie alleen is wordt door liefde vergezeld.
God keert alles om en geeft vermoeiden rust.
Wat gebroken is wordt in zijn naam hersteld.

Hoe verheven zijn wegen, hoe omvangrijk zijn zegen.
Heel ons aardse bestaan, wordt vernieuwd in zijn naam.
Waar God zelf op aarde komt, daar keert God alles om.

God keert alles om

Hij laat door Jezus zien, dat de hemel met zijn komst de aarde raak'.
Amen.
27 augustus 2017

8. HEILIGE GEEST

Bijbellezingen: Handelingen 2 vers 1-11 en Johannes 14 vers 23-31a

U begrijpt wat ik bedoel als ik zeg: Hij leefde helemaal in de geest van zijn overleden moeder.

Of: Hier waart de geest van de vijftiger jaren rond.

Zo eenvoudig is het. Als je zegt: ik geloof in de Heilige Geest, dan zeg je eigenlijk: Ik leef in de geest van Jezus Christus. Ik leef zoals Hij leefde.

We hoorden zojuist de tekst uit de geloofsbelijdenis over de Heilige Geest. Die gaat over het hándelen van God, over wat God doét. En wat doet God? God geeft ons de geest van Jezus, zodat die geest in óns zín werk kan doen. Daar gaat het over, vandaag: over leven in de Geest van Christus. Zijn Geest in óns.

Paulus vertelt regelmatig hoe we die geest kunnen herkénnen. Die geest herkennen we aan: liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, betrouwbaarheid, mildheid, zelfcontrole, matigheid, vergevingsgezindheid.

U begrijpt, die geest is niet van het ene op het andere moment zichtbaar; die moet de ruimte krijgen, die moet in ons groeien.

Het eerste wat je daarvoor nodig hebt is zelfkennis.

Daarmee bedoel ik niet: dat je altijd maar met jezelf bezig moet zijn, en dat je alles wat je doet en denkt moet analyseren. Het betekent ook niet dat je elke emotie er maar uit moet gooien. In onze tijd worden die dingen veel gedaan.

Sommige schrijvers pluizen elke gedachte die ze hebben uit, elk detail van hun leven beschrijven ze tot in de puntjes en zonder enige schroom schrijven mensen op de social media al hun emotionele opwellingen. Dat kun je doen, maar dat is niet wat we nodig hebben om in de geest van Christus te leven.

Wat is dan wel nodig?

Dat je een beetje afstand kunt nemen van wat je doet en denkt.

Je kijkt op een afstandje naar jezelf en je vraagt je af:

Waarom zei ik dat nou?

Waarom ben ik teleurgesteld?

Waarom ben ik zo boos?

Kan ik ook anders reageren op die akelige opmerking.

Waarom lukt me dat toch niet?

Hoe voelt het dat ik altijd haast heb?

Hoe is het voor mij als de ander altijd haast heeft.

Moet ik dit wel doen?

Doet het mij goed als ik dit doe?

Als je jezelf zulke vragen stelt, en op een afstandje naar jezelf kijkt, ontdek je waarom je iets doet. Doe ik dit omdat anderen het van mij verwachten,

Of omdat iedereen het nu eenmaal doet,

Of leg ik het mezelf op?

Zo ontdek je welke 'geesten' er leven in jou.

De geest van je strenge moeder, of de geest van onze tijd, of de geest van een invloedrijk persoon, of van een dwingende reclame. Zo ontdek je de geesten die in jou leven en die je onvrij maken.

Als je een beetje afstand neemt van jezelf, en naar jezelf kunt kijken, Kun je ook GóD naar jezelf laten kijken en aan God vragen:

Wie ben ik nu werkelijk? Wat is nu werkelijk mijn taak? Is dit zoals U mij hebt bedoeld?

Als Jezus mij aanspreekt bij mij naam. Wat zeg ik dan?

Ben ik er dan? Ben ik dan, wie ik in wezen ben?

Als ik dat doe kan ik vrij worden - van de geesten die in onze tijd heersen, van alle geluiden en verwachtingen die op mij afkomen.

Om op een afstandje naar jezelf te kunnen kijken,

Moet je stil worden. Stil met geest, je hart en je lichaam. (Rowan Williams)

Rond 1600 gaven priesters en bisschoppen geestelijke begeleiding.

Eén van hen, Francois de Sales, zei tegen een mevrouw,

Ik wil je wel begeleiden maar pas, als jij eerst langzamer gaat lopen

En langzamer gaat spreken en langzamer gaat eten.

Op een afstandje naar jezelf kijken, dat kun je niet haastig doen.

Als je gehaast bent, ben je niet hier en nu,

Dan ben je bij straks, volgende week, de vakantie.

Ik weet niet hoe het u vergaat, maar ik wil niet gehaast zijn.

Ik wil met aandacht zijn bij de mens die tegenover mij zit,

Ik wil met aandacht de natuur in mij opnemen, of op de vergadering zijn.

Ik wil mijn leven leven, er echt zijn, en niet achteraf denken: ik heb niet gemerkt dat het lente was.

Ik wil ook de dingen doen, waartoe ik ben geroepen, en niet allemaal dingen, die mij geen leven en geen vreugde geven. Ik probeer het echt: te vertragen, rustig aan te doen, rustig te blijven, te bedenken: doe ik dit wel of doe ik dit niet.

Maar steeds gebeurt het weer, dat je in tijdsnood komt, of denkt dat je in tijdsnood komt, en dat je gaat versnellen.

Als je altijd haast hebt, dan ben je niet, waar je bent.
Niet God is afwezig in ons gebed, maar wíj zijn afwezig.
In onze gedachten, fantasieën, angsten en herinneringen, zijn we al weer ergens anders.
Niet hier en nu – niet voor het aangezicht van God.
En dan hoor je niet dat Hij je bij je naam roept. Je hoort niet, Dat Hij je liefheeft zoals je bent. Je hoort niet, hoe God je levend wil maken,
En hoe Hij wil dat jij zult gaan groeien en bloeien.

Want dat is de bedoeling. Zo staat het ook in de geloofsbelijdenis. De Heilige Geest is de Heer. Hij maakt ons lévend.
Leven is in de bijbel:
Leven, naar het woord van God, leven in de geest van Christus,
Leven is: bevrijd zijn van wat je gevangenield. Vrij zijn.
Leven, zoals God mij heeft bedoeld - daar kun je in groeien.
Een jonge moeder vertelde mij de afgelopen week over de groei van haar zoontje van 14 maanden. Hij is niet alleen groter geworden, maar steeds kan hij weer iets nieuws.
Soms lijkt het alsof zijn ontwikkeling een poosje stil staat, of dat hij langzamer groeit dan andere kinderen, maar dan ineens kan hij het ook: kruipen, staan, lopen.
Bij kleine kinderen zijn wij ons heel erg bewust van hun groei, maar als je het hebt over leven in de geest van Christus, dan heb je het ook over groeien.
Als je leeft in de Geest van Christus, verwacht je tot je laatste adem, dat je blijft groéien.
Of anders gezegd: dat Christus groeit in jou.
De Geest van God scheidt iets nieuws in ons. Hij vernieuwt ons steeds weer.
Steeds meer word je de mens, die God in je ziet.
Ik kom nog even terug op dat kindje.
Zijn moeder vertelde dat haar zoontje dolblij is als hij weer iets nieuws kan.
Hij loopt over van plezier. Hij lacht, hij klapt in zijn handjes.
En dan doet hij het meteen nog een keer, en nog een keer.
En als hij valt, krabbelt hij overeind, en probeert het weer.

Tot groot plezier van hemzelf en van allen die het zien.

Zo is het ook met het leven in de Geest van Christus: elke keer,

- Als je je vrij voelt van wat je omgeving je oplegt,
- Of als het je lukt om een vriendelijk woord te spreken, in plaats van boos uit te vallen,
- Of als het je lukt om iets uit je agenda te gooien, wat niet bij jou past.

Elke kleine stap is een bevrijding; elke kleine stap geeft grote vreugde. En je probeert het meteen nog een keer, en nog een keer. En als het nu niét lukt, krabbel je overeind en doe je het weer.

Je blijft groeien in de geest.

Tot grote vreugde van jezelf en van allen die het meemaken.

Reken maar dat het op die Pinksterdag toen, een kleurrijke en vrolijke boel was.

Wij christenen zijn dus geen mensen die met het vingertje wijzen, of die met een benauwd stemmetje roepen: 'Kan-dat-hier-wel?

Nee, onze vreugde en vrolijkheid en de ruimte die er bij ons is, zijn aanstekelijk.

Mensen kijken op en ze denken: wat gebeurt daar? Daar moet ik bij zijn.

In het liedboek, bij lied 985 staat een klein oud liedje.

Het heet "kleine koe". Dat raakte mij. Het gaat zo:

Zegen God mijn kleine koe,
Zegen God mijn verlangen,
Zegen ons samenleven, mijn koe en ik,
En de manier waarop ik haar melk.
Zegen God elke speen,
Zegen iedere vinger,
Iedere druppel die in mijn schaal valt.
Zegen God, mijn kleine koe.

Ik weet niet of u weleens hebt gemolken?

Wie weleens heeft gemolken, weet hoeveel vreugde het geeft als je in de speen knijpt,

En als een stevige straal melk opspat tegen de wand van de emmer.

Pure vreugde is dat.

Om goed te kunnen melken is rust nodig, vertrouwen, vriendelijkheid en respect. Een band tussen de koe en de melker.

Daar gaat het om: ons samenleven, in alle gewone dagelijkse dingen.
'Zegen ons samenleven, mijn koe en ik, en de manier waarop ik haar
mélk'.

Als wij het hebben over het leven in Heilige Geest
Dan gaat het om al die kleine grote dingen van ons dagelijkse leven.
'Zegen God, mijn kleine koe,
Zegen God, mijn verlángen'.
Amen.
4 juni 2017

9. DRIE-EENHEID/ TRINITEIT

Bijbellezingen: Exodus 34 vers 4-9 en Johannes 15:26-Johannes 16:15

In de eerste eeuwen na Christus zijn er in de kerk lange en ingewikkelde discussies geweest over de geloofsbelijdenis. En zo moest ik aan het begin van mijn studie ook de discussie over de Drie-eenheid uitgebreid bestuderen. Het kwam het op mij allemaal erg theoretisch en ingewikkeld over. Eigenlijk dacht ik: 'Laat maar'.

Misschien denkt u dat ook wel nu ik over 'de Drie-eenheid' begin. Maken zulke begrippen het geloof niet onnodig ingewikkeld. Misschien denkt u nu ook wel: 'laat maar'. Maar eigenlijk is het heel eenvoudig. De Drie-eenheid betekent dat wij God en Christus en de Heilige Geest niet lós van elkaar kunnen zien. Als Christen kun je niet zeggen: ik geloof in God, maar niet in Christus en niet in de Heilige Geest. En je kunt ook niet zeggen: Ik geloof in Christus, maar niet in God en niet in de Heilige Geest. En je kunt ook niet zeggen: ik geloof in de Heilige Geest, maar niet in God en niet in Christus. Die drie horen bij elkaar. Zij werken samen. En zij zijn een eenheid.

Wij geloven in dié God, die zich aan ons doet kennen: als God de Vader en de Schepper, als zijn zoon Jezus Christus en als de Heilige Geest - die in óns is.

In andere preken in deze serie over de geloofsbelijdenis ga ik specifiek in op God, Christus en Heilige Geest afzonderlijk, maar vandaag stip ik alle drié aan. Kort.

God, Christus en Heilige Geest werken samen. Ze vullen elkaar aan. Je zou kunnen zeggen: Ieder belichamen ze een aspéct van God.

God – kun je ook noemen: de scheppende liefde. Dat is God: de Schepper van hemel en aarde. Hij schept ons én hérschept ons - telkens weer. (Guardini)

God kun je ook noemen: de reddende liefde. Dat is Jezus Christus. Hij is God. Hij redt ons.

God kun je ook noemen: de heiligende liefde. Dat is de Heilige Geest. Ook Hij (of Zij) is God.

Dat is de geest van Jézus – die is in óns. Door die Geest doen wij wat Jezus deed. De Heilige Geest maakt ons heel, heilig zoals Christus heilig was. De Geest vernieuwt ons en herschept ons.

Als ik dat zo zeg, snapt u meteen dat die verschillende soorten liefde van God door elkaar heen lopen. God, Vader en Geest zijn ieder apart, maar ze zijn óók een éénheid.

God is de schepper, maar Hij bevrijdt ook het volk Israél uit Egypte.

Hij is dus ook redder en bevrijder.

Dat zeggen we ook van Christus. Ook Hij is onze redder en bevrijder.

Met de tien geboden, maakt God Israël tot een heilig volk.

Als je die geboden doet, komt God in jou. Jij wordt 'een mens van God'.

Dat zeggen we ook van de Heilige Geest - dat Hij in ons woont.

Van Jezus zeggen wij, dat Hij ons redt en bevrijdt. Maar in de Paasnacht lezen wij ook het scheppingsverhaal. Wie bevrijd is voelt zich als een nieuwe schepping. Jezus scheidt dus ook.

En in de Paasnacht lezen we ook over de dorre beenderen uit Ezechiël 37. Als de geest van God in hen komt, komen die dorre beenderen tot leven. Ook de Heilige Geest scheidt dus nieuw leven.

Ik stop maar voordat het u gaat duizelen. Als je het hebt over God, Christus en Geest kun je dus helemaal niet zo'n scherpe afbakening maken. Ze horen bij elkaar. Ze werken samen. En zij vormen een eenheid. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Als je gaat proberen de Drie-eenheid uit te leggen, wordt het al gauw ingewikkeld.

Daarom kies ik een heel andere invalshoek. Die kwamen we al tegen in lied 706. (zie ook lied 839). Dat is de invalshoek van de dans.

Het werk van de Drie-eenheid wordt door veel theologen en lieddichters gezien als een dans. De een doet deze pas, de ander die, ze vullen elkaar aan. Ze gaan in elkaar over, en samen vormen ze één geheel: een perfecte, levendige, bewegende, ja een wervelende eenheid.

Het bijzondere van deze dans van de drie-enige God is, dat wij worden meegenomen in die dans. We worden gegrepen: God, Christus of de Geest, grijpt ons in onze kraag, en sleurt ons de dansvloer op. Kom dans met ons mee. 'Dans mee met Vader, zoon en Geest. Kom binnen in hún kring. Kom binnen in dat wervelende samenspel van ver voor ons begin.'

Geloven is als dansen. Het is dansen met Vader, zoon en Geest, Het is door hen méégenomen worden en met hen méédoen in dat samenspel van hun liefde. Geloven – dat is als dānsen.

Geloven gáát ook net als dansen.

Als u op dansles heeft gezeten, weet u hoe het gaat.

Je oefent eerst op je plaats, zonder muziek, voor, zij-sluit-zij, achter – zij-sluit zij. Eerst gaat het wat stijfjes, wat houterig. Je doet het vooral met je hoofd. Bij elke pas denk je na.

Maar als je dat steeds weer doet, en de muziek begint, word je ineens méégenomen.

Je 'valt' in de dans als het ware. Je denkt niet meer, het gaat vanzelf. Je wordt meegenomen.

Je gaat er in op. Je zwiert over de dansvloer. Eén geheel met je partner. Eén geheel met de andere paren.

Paulus zegt (Filip 3,12) Ik ben gegrépen,

Ik ben gegrepen door Christus. Ik word door Hem meegenomen. Ik ga in Hem op.

Ziet u hem zwieren? In een perfecte eenheid met Christus.

Hij wordt een ander mens (Hand 9,3 e.v.), één met Christus, een nieuwe schepping (2 Kor 5,17). Ik zelf leef niet meer, maar Christus leeft in mij (Gal 2:20).

Paulus zegt óók: Wij zijn - het lichaam van Christus. (1 Cor 12)

En Johannes noemt Christus de wijnrank en óns de tákken. (Joh 15).

Wij zitten aan Christus vast. Onlosmakelijk verbonden dansen we mee in de dans van Vader, Zoon en Geest.

Wij -

Wij maken déél uit van die eenheid van Vader, Zoon en Geest. Zij leven in ons en wij leven in hen. Wij zijn deel van hen. Wij gaan mee in de dans van Vader, zoon en Heilige Geest.

Het mooie van het beeld van de dans is ook, dat je in de dans een eenheid wordt én je zélf blijft. God is Vader én Zoon én Heilige geest.

En: Hij is één.

Jij bent en blijft: Jan en Elly en Ria en Klaas en Nynke en Peter. Én: je bent één met God.

Is dat niet bijzonder om te weten? In die kleine mensjes, die wij zijn - in u en mij leeft Gód.

En u en ik: wij leven in Gód. Dans mee met Vader, zoon en Geest, *kom binnen in hún kring.*

De Drie-eenheid betekent ook dat God in zichzelf al een geméenschap is. God de Vader kan niet zonder God de Zoon en ook niet zonder God de Geest. Zij vormen een gemeenschap.

In die gemeenschap van God wordt dus ook de méns betrokken. Die gemeenschap is dus nooit een gesloten gemeenschap. Het is een ruimte die naar alle kanten open staat.

God houdt van ons. Hij neemt óns méé in de dans. Kom, doe mee.

Dans mee.

Hij nodigt niet alleen óns uit. Zijn liefde strekt zich uit tot ieder mens. Kom, doe mee, dans mee. Iedereen mag meedoen. God wil wonen en leven in iedereen.

Daarom is zijn kerk verspreid over de hele wereld, en krijgt die op heel veel verschillende manieren gestalte, heel divers en toch een eenheid.

In mijn eerste studiejaren realiseerde ik me nog niet, hoe belangrijk een goede formulering van de geloofsbelijdenis is. We mogen de mensen die zich in de eerste eeuwen daarvoor hebben ingezet, zeer dankbaar zijn.

Maar dat ik aan het begin van mijn studie dacht: 'laat maar', dat is misschien toch ook niet zó verkeerd. Want God is een blijft een geheim.

Of wij Hem nu tegenkomen als Schepper, of als Christus of als Heilige Geest - áltijd gaat Hij ons bevattingsvermogen te boven.

Laten we het daarom eenvoudig houden. Wij geloven én in God, én in Christus én in de Heilige Geest. Die drie horen bij elkaar. Zij werken sámen. Én zij zijn een éénheid.

Maar vooral: laten we ons mee laten nemen in de dans van de Drie-eenheid, in de dans van de liefde, in die levendige, bewegende, wervelende eenheid met God.

Het gaat God er niet om dat wij alles precies begrijpen. Het gaat God erom dat Zijn liefde binnendringt in onze woorden, in onze gebaren, in alles wat wij doen, in al die kleine dingen van ons leven.

God nodigt ons uit om mee te doen in die dans.

Dus: waag het erop, kom: dans mee,

Dans mee met Vader Zoon en Geest. Kom binnen in hun kring.

De dans van deze Drie is verweven met ons leven.

Wij dansen mee met deze Drie.

De wereld van vandaag is bedoeld als dansvloer –

Als dansvloer waar deze liéfde ons leidt. Amen.

Preek voor 18 juni 2017.

10. ÉÉN HEILIGE ALGEMENE CHRISTELIJKE KERK, GEMEENSCHAP VAN HEILIGEN

In de serie diensten over de geloofsbelijdenis gaat het vandaag over de tekst: 'Ik geloof in één heilige, algemene christelijke kerk, de gemeenschap der heiligen'. Tot nu toe ging de belijdenis over God, Jezus en de Heilige Geest, maar nu volgt het laatste deel. Dat gaat over ons, de gelovigen. Bij drie woorden zal ik stil staan. Dat zijn de woorden:

- Heilig,
- Christelijk en
- Algemeen

Ik begin met 'heilig'. Heilig vinden wij een lastig woord. Wij denken daarbij al gauw aan moraal, aan goed en kwaad. De term heilig boontje zegt genoeg. Als je iemand een heilige noemt, kan dat een compliment zijn, maar het kan ook een sneer zijn. Met de heiligen in de rooms-katholieke kerk hebben protestanten over het algemeen niet veel op, en ons zelf als heiligen zien, dat vinden we helemaal moeilijk. Zelfs hoor ik - tot mijn grote verbazing trouwens - wel eens mensen in onze gemeenschap zeggen, dat de manier waarop zij leven niets met hun geloof heeft te maken. Toch belijden wij, dat de kerk heilig is en dat wij een gemeenschap zijn van heiligen. Misschien helpt het als we kijken naar de betekenis van het woord heilig.

Heilig betekent: behoren tot God, afgezonderd zijn voor de dienst aan Hem. Je bent apart gesteld, je onderscheidt je, het woord van God is als een schild om je heen. In Johannes 17 bidt Jezus voor ons. Hij zegt: 'Heilig hen door úw woorden, God'. Hij bidt dat zijn leerlingen, mensen zijn die God woorden horen en daarnaar leven. Hij bidt dat wij onszelf toe-eigenen aan God. Dat wij zeggen tegen God: Hier ben ik, God. Ik behoor U toe. Ik ben beschikbaar voor de taak waartoe u mij roept. Ik ben beschikbaar om het werk van Christus te doen.

Het werk van Christus. Daarmee zijn we gekomen bij het woord 'christelijk'. We zijn een christelijke kerk, de kerk van Christus.

Oftewel - zoals Paulus ons noemt - het lichaam van Christus. (Cor.12)
Dat beeld spreekt ons aan. Zoals een lichaam verschillende delen heeft, zo zijn wij in de kerk allemaal verschillend.

Ieder mens is uniek en ieder brengt zijn eigen karakter, haar eigen talenten, haar eigen gaven in. We vullen elkaar aan en we hebben elkaar nodig. Allemaal samen vormen we één lichaam.

Dat zegt iets over onze omgang met elkaar. Je hoort bij elkaar. Je ziet de ander staan. De één kan niet zonder de ander. Door de ander word je zelf meer mens. We zorgen goed voor het lichaam als we het voeden met woorden uit de bijbel, met liederen en gebeden en met aandacht en liefde voor elkaar.

Sommige delen van het lichaam, zegt Paulus, hebben meer zorg nodig dan andere. Dat is een mooi uitgangspunt voor het pastoraat. Sommige mensen hebben altijd bijzondere aandacht en liefde nodig, anderen heel weinig. En de meeste mensen hebben alleen extra aandacht en zorg nodig in bepaalde perioden in hun leven. Het beeld van het lichaam van Christus met al die verschillende delen is prachtig. Maar minstens zo belangrijk is om te bedenken, dat het hier gaat om het lichaam van Christus.

Wij, als kerk zijn het lichaam van Christus. Wij hebben deel aan het werk van Christus. Het werk van Christus zet zich voort in ons. In de wereld van nu zijn wij Christus. Is het niet aanmatigend om dat te zeggen? Misschien klinkt dat zo voor u, maar toch is dat wat wij belijden: Christus is in de wereld door ons. Zo kunnen mensen Christus leren kennen: door ons. Door dat ze in ons Christus ontmoeten. Dat betekent dat wij kwetsbaar in de wereld zijn, net zo kwetsbaar en weerloos als Jezus zelf was. Denkt u maar aan de christenen in Egypte, die momenteel worden vervolgd. Ondanks de brute aanvallen houden zij zich vast aan wat Jezus hen leerde: Houd van uw vijanden, zegen die u vervloeken. Doe goed aan degenen die u haten en bidt voor degenen die u misbruiken.

Het lichaam van Christus is ook nog kwetsbaar op een andere manier. Zijn lichaam was verwond. Die wonden, dat zijn onze zonden. Wij zijn het kwetsbare en verwonde lichaam van Christus. We hebben twijfels, zwakke kanten, we schieten te kort - en juist zo - door zondige mensen, is Christus in de wereld. Wij zijn zijn lichaam.

Als je dat beseft, is het goed om te weten dat Jezus voor ons bidt. (Joh 17) Hij bidt dit gebed vlak voordat hij wordt overgeleverd en wordt gekruisigd. Hij bidt daarin niet om steun voor zichzelf. Hij, als stervende, bidt voor degenen die achterblijven, zoals Jakob en Mozes en Jozua voor hem dat deden. Jezus bidt hier niet voor zichzelf, maar voor ons.

In zijn gebed vraagt hij niet voor ons, dat ons ziekte bespaard zal blijven, of ongeluk of dat iedereen een levenspartner zal vinden, of dat Hij iedereen kinderen wil geven. Of dat we alsjeblieft toch ook niet een heel klein beetje rijk zouden kunnen worden. En ook vraagt hij niet aan God of we misschien allemaal 84 jaar kunnen worden. Jezus vraagt heel wat anders. Hij bidt voor ons, dat we bewaard blijven in Zijn naam, dat wij één zijn met Hem en met God, dat Zijn naam in óns verder zal leven, dat wij Zijn vreugde zullen ervaren. Dat we wegblijven van het kwade. Dat we één met God zullen zijn, één met Jezus, één met elkaar. Hij bidt dat wij heilig zullen zijn. Dat wij zijn zoals Hij. Naar Hem zijn wij genoemd. Wij zijn een christelijke kerk.

Jezus bidt nog iets: en daarmee komen we bij het woord 'algemeen'. Jezus bidt: 'opdat de wereld door hén míj leert kennen'. Uiteindelijk heeft Jezus de hele wereld op het oog.

Als wij het lichaam van Christus zijn, is het dus belangrijk dat wij uit onze schulp kruipen en de wereld in gaan, net zoals hij dat deed. Het is prachtig dat wij een gemeenschap zijn waarin wij liefdevol en zorgzaam met elkáár omgaan, maar als wíj Christus zijn, dan gaan wij, net als hij, op reis, zodat ook mensen buiten die gemeenschap Hém kunnen ontmoeten, in ons.

Iemand vertelde mij eens over een collega van hem: Sinds een paar jaar gaat die collega naar de kerk, en daardoor is hij ontzettend veranderd. Hij was echt niet van de ene op de andere dag een heilige geworden. Maar stukje bij beetje had hij zijn collega zien veranderen. Hij zag hoe sterk die collega nu stond, en hoe hij zich had ontwikkeld. Hij was een ander mens geworden. Hij wilde dat ook. Dat is een prachtig voorbeeld. Dat is de bedoeling. Dat die ontmoeting met Christus, met één van ons dus, iets teweeg brengt. Dat die genezend is, helend.

Dat waren die drie woorden: Heilig, christelijk en algemeen.

Wij geloven in de ene heilige algemene christelijke kerk, de gemeenschap van de heiligen. Het is geen boodschap waar je je populair mee maakt. Vaak hebben wij, binnen de kerk, er al moeite mee, om nog maar niet te spreken van de scepsis van de mensen buiten de kerk. Die is begrijpelijk, want in de kerk als instituut is lang niet altijd Christus te herkennen. Gisteren las ik het weer in de krant. Wij als westerse samenleving, inclusief de kerk, zijn heel vaak mensen van andere rassen en culturen niet tegemoet getreden zoals Christus dat deed. We hebben vaak onszelf verheven boven anderen en anderen buitengesloten. Misschien is het dan ook niet zo erg dat de kerk als instituut als bolwerk van macht verdwijnt, als er maar een andere 'kerk' voor in de plaats komt, die net als Christus de wereld in gaat, tot heil van allen. Aan ons de vraag hoe wij zo kerk kunnen zijn.

Dat kunnen we alleen ontdekken door Christus zelf, door de dagelijkse omgang met Hem. En misschien is ook dat wel een belangrijke reden waarom wij moeite hebben met deze zin uit de geloofsbelijdenis. Want die vraagt iets van ons. Die vraagt dat wij niet langer met het bestraffende vingertje naar de ander wijzen. Die vraagt van ons dat wij uit onze slachtofferrol komen en zelf verantwoordelijkheid nemen. Die vraagt van ons, dat wij actief omgaan met Christus. Dagelijks in gebed, lezing en lied, en wekelijks in de dienst ter ere van Hem. En dat wij door onze omgang met Hem, dichterbij Hem komen, steeds meer van Hem worden. Één met Hem.

Cock Troost gaf ons deze week een mooi gedicht mee van Truus van der Roest. Daarin staat: 'Het komt vaak nauwelijks in je op om de zaken die in je leven spelen met God door te spreken'. En toch, zegt van der Roest, 'Toch kan het zo bevrijdend zijn Hem in je leven te betrekken'. God in je leven betrekken. De omgang met Hem onderscheidt ons. Daardoor wordt Christus zichtbaar, tot heil van onszelf en tot heil van de wereld.

Amen.

17 september 2017

11. VERGEVING & OPSTAAN UIT DE DOOD

Bijbellezingen: Micha 7 vers 18-20, Efesiërs 5 vers 1,2,8b-17 en Marcus 2 vers 1-12.

Wij leven in een claimcultuur. Als ik mijn gelijk niet krijg, dan zorg ik wel dat ik die krijg.

Als mijn kind een vijf heeft, vind ik dat haar onrecht wordt aangedaan, En op hoge poten loop ik naar de juf om protest aan te tekenen.

Als een dokter een fout maakt, span ik een proces aan en probeer ik een schadevergoeding te krijgen. Als mijn provincie meer belasting moet betalen, dan een andere provincie, wil ik genoegdoening,

De claimcultuur is hard en onverzoenlijk. Die is uit op conflict.

Die claimcultuur is typisch iets van onze tijd.

Maar misschien zijn: 'je rechten opeisen, je gelijk halen, wraak en vergelding' wel van alle tijden. Immers: al in de bijbel is vergeving belangrijk. Daarover gaat het vandaag: 'vergeving van zonden en opstanding van het vlees', ook wel genoemd 'opstanding van de doden'.

Dit onderwerp sluit mooi aan bij de doop en belijdenis van de vorige week. Ook in de doop gaat het over vergeving en opstanding. De doop is een keerpunt. Je laat je oude, zondige leven achter je, en een nieuwe mens, die leeft met Christus, staat op. Daarover gaat het vandaag: God vergeeft je zonden, Hij wekt je op uit je zondige leven, en je staat op als een nieuwe mens. Vergeving en opstanding horen bij elkaar.

Als we spreken over vergeving van zonden moeten we eerst weten wat zonden zijn. Het Griekse woord voor zonde betekent: het doel mislopen, aan zichzelf voorbijlopen. Ik heb een ezelsbruggetje bedacht om te onthouden wat zonde is.

Zonde is 'zijn zonder...'

- Zonde - is leven zónder; zonder je ware zelf. Je kunt niet jezelf zijn. Je moet de stand ophouden, de schijn ophouden. Je doet dingen die niet bij je passen. Of je doet veel te veel. Je bent je ware zelf kwijtgeraakt. Dat is zonde!
- Zonde is ook leven zónder anderen. Je hebt geen tijd en geen aandacht voor de mensen, die belangrijk voor je zijn en je schaadt je relaties. Dat is zonde!
- Zonde is ook leven zónder het milieu. Je schaadt het milieu. Dat is zonde!

- Zonde is ook leven zónder je goddelijke oorsprong. Je vergeet dat jij een schepsel en een beeld van God bent. Dan onderschat je je eigen waardigheid, en je eigen betekenis. Dat is zonde!

Het lastige van zonde is dat je het moeilijk kunt veranderen. Je zit er in vast. Dat zien we in Marcus 2. Er is een verband tussen zonden en verlamming.

De man zit vast in zijn zonden. Dat is verlamd zijn: zondig zijn en niet kunnen veranderen. Zonden verlammen je.

Het grote voorbeeld daarvan in de bijbel is het volk Israël in Egypte. De Israëlieten zijn slaven in Egypte. Ze zijn geen mensen, geen beeld van God. Ze zijn niet wie ze moeten zijn. Ze zijn slaven en ze kunnen geen kant uit.

Misschien herkent u het ook wel in uw eigen leven. Je bent boos op iemand. Je kunt het maar niet loslaten. Je denkt nergens anders meer aan.

Of een ander voorbeeld. In onze maatschappij zijn veel regels en veel mensen hebben direct hun commentaar klaar. Je krijgt het gevoel dat je met alles en iedereen rekening moet houden, en dat je het nooit goed kunt doen. Je wordt zo bang om fouten te maken, dat het je verlamt, en je kunt helemaal niets meer.

Of je realiseert je dat onze manier van leven slecht is voor het milieu. Maar wat moet je? Je voelt je machteloos. Zonden verlammen ons.

Jezus spreekt de verlamde áán op zijn zonden. Dat is belangrijk.

In de bijbel worden de zonden niet verdoezeld. Ze worden onder ogen gezien,

Ze worden benoemd! De zonde is er. De zonde zit in ons allemaal.

In de bijbel worden zonden ook veroordeeld.

Zonden zijn niet goed. Ze schaden ons en ze verlammen ons.

Maar, zegt de geloofsbelijdenis, maar, zegt God tegen het volk Israël in Egypte, en zegt Jezus tegen de verlamde,

Je zonden worden vergéven. Ik zal je verlamming genezen. Sta op. Sta op en ga op weg.

God vergééft de zonden. Dat betekent: God rekent ons de zonden niet aan. Je bent ervan verlost. Ze zijn er niet meer. Ze verlammen je dus ook niet meer. Je kunt weer verder. Je kunt opstaan en nieuwe wegen inslaan.

De bijbel gebruikt verschillende woorden voor dat zondige bestaan van ons. 'Vlees' bijvoorbeeld en 'dood zijn'.

'Vlees' en 'dood' zijn andere woorden voor leven in zonde. God bevrijdt ons daaruit.

Hij vergeeft ons. Je kunt opstaan en opnieuw beginnen. Je kunt gaan leven in Zijn Geest. Dat doet God: Hij maakt steeds weer in ons leven een nieuw begin. Hij leidt het volk Israël uit Egypte, Hij redt Noach uit de vloed, Jona uit de vis en Naäman van zijn ziekte.

God wil het goede voor ons. Hij komt om ons te genezen en om ons te redden. Dat doet God ook door zijn zoon Jezus Christus. Daar wil ik nog iets verder op ingaan.

Wij mensen doen Christus onrecht aan. En wat doet Hij dan?

Hij betaalt ons niet met gelijke munt terug. Hij vergelddt het ons niet. Hij neemt geen wraak.

Nee, Hij lijdt onder het onder het onrecht dat wij hem aandoen. Hij draagt de lást van ónze overtreding. Hij wordt veroordeeld en Hij sterft. En – dat is best lastig om te begrijpen vind ik – daarmee worden dus eigenlijk ónze zónden veroordeeld. Eigenlijk sterven wíj (sterft dat zondige van ons) daarmee. Als Christus sterft, sterven onze zonden. Ik zal het van een andere kant benaderen. In het woord 'vergeven' zit het woord 'geven'.

Vergeving is een geschenk. God geeft ons iets.

Meestal geef je iets aan iemand in nood of aan iemand die je aardig vindt.

Maar wie vérgeeft, geeft aan iemand die hem pijn gedaan heeft.

Degene die vergeeft, die draagt de last. Die last neemt hij over van de schuldige.

Die wordt ervan bevrijd. Die heeft die last van de schuld niet meer.

Wij hebben dus die last van onze schuld niet meer. Die draagt Jezus.

Vergeving is dus een geschenk. Een heel bijzonder geschenk! Je krijgt er niet iets bij maar er wordt iets van je afgenomen. De last van je schuld wordt van je afgenomen.

Je hoeft er niet meer onder gebukt te gaan. Je voelt je een stuk lichter. Je schuld is met Christus gestorven.

Daarmee is dus ook een einde gekomen aan je verlamming. Met

Christus sta je op tot een nieuw leven. Nu leef je anders, nu leeft

Chrístus ín jóú. Dat is het geschenk van Gods liefde.

Maar nu nog iets anders:

Zoals God óns vergeeft, zo kunnen wij elkáár vergeven. We kunnen

Gods vergeving nabootsen. Als Christus in mij leeft, word ik instrument van Zijn liefde.

Dus als jij mij beledigt of kwaadspreekt over mij, dan doe ik dat niet terug. Ik neem geen wraak, ik vergeld het niet. Ik voel wel de pijn, ik word boos misschien. Ik benoem het, en ik draag de last ervan. Het is het geschenk van mijn liefde aan jou. Ik heb jou lief, ondanks dat wat jij mij aandoet.

Voordat ik zover ben, ga ik door een moeilijk proces. Ik kom daar anders uit, dan ik erin ben gegaan. Denkt u maar aan Christus en de wonden die hij na zijn opstanding aan zijn leerlingen liet zien. De verwondingen hebben iets met je gedaan, ze zitten in je lijf. Hildegard von Bingen zei: 'die wonden kun je veranderen in parels'. Wat jou gekwetst heeft, heeft je ook gedwongen aan jezelf te werken. Daardoor groei je in liefde. Steeds meer word jij instrument van de liefde van God. Zonden verlammen ons, maar God vergeeft ons, en schenkt ons een nieuwe toekomst. Zo kunnen wij ook voor elkaar steeds weer een nieuwe toekomst openen. Als wij op onze rechten staan, en ons eigen gelijk willen krijgen, en kwaad met kwaad vergelden sturen wij aan op conflict en oorlog. Een cultuur van vergeving stuurt aan op vrede en wederzijds respect. Zonder vergeving is er geen gemeenschap. Zonder vergeving is er geen toekomst. Vergeving is onze redding. Het is een geschenk van God. Ik besluit met een gedicht van Anna Briggs, waarin dit alles samenkomt:

'Verdrietig leggen wij onze gebroken wereld aan uw voeten.
We worden achtervolgd door honger, oorlog en angst, onderdrukt door
macht en haat.
Het lijkt wel alsof winst en macht en trots meer waard zijn dan ons
leven.

U bracht liefde,
Daaraan bent u gestorven.
U leefde om ons allen één te maken met u.

Hier zijn wij
Onze steden zijn verwoest,
Onze naasten zijn gewond en gebroken
En u - U laat ons zien hoe oude pijn en wonden
omgevormd kunnen worden tot nieuw leven

Hier zijn wij
onze hoop op een waardig leven is gebroken
We zijn werkloos óf we zijn overwerkt
En U
U hebt ons lief
U roept ons om vrij te zijn.

Hier zijn wij
onze liefdes zijn verstoord
vrienden zijn kwijtgeraakt,
families gebroken
en u
in uw leven en sterven zien wij,
Dat liefde steeds weer opnieuw geboren moet worden.

Hier zijn wij
Ons zelf is gebroken
We zijn verward, gesloten, moe.
En u
uw genade maakt ons heel
daardoor vinden wij een nieuwe bestemming.

Kom, vervul ons vuur van God,
vernieuw en versterk ons
Opdat u in ons kunt vinden:
Liefde
en hoop
en vertrouwen.
Til ons op tot u'.
Amen.
8 oktober 2017

12. EEUWIG LEVEN

Bijbellezingen: Psalm 139 vers 17 t/m 24, 1 Johannes 4 vers 11 t/m 16 en Johannes 16: 31 t/m 17: 8

In de film Yentl speelt Barbara Streisand het joodse tienermeisje Yentl. Het is rond 1900 in Polen. Yentl is opgevoed door haar vader, maar nu haar vader is overleden, is Yentl alleen achtergebleven.

In een donkere nacht, buiten, onder de sterrenhemel, voelt ze de nabijheid van haar vader.

En ze hoopt en bidt, dat hij haar – ook nu nog - zal steunen. Dat gebed is een lied. Het heet 'Papa can you hear me':

https://www.youtube.com/watch?v=QwCPAo5e_F8

Een paar regels uit dat lied:

'God, onze hemelse vader

en mijn vader,

die óók in de hemel is –

zoals het licht van deze flikkerende kaars de nacht verlicht,

moge zo uw geest mijn ziel verlichten.

Papa hoor je mij?

Zie je mij?

Ben je dichtbij?

Kun jij me helpen om niet bang te zijn?

Als ik naar de hemel kijk lijkt het wel alsof ik miljoenen ogen zie.

Welke zijn van jou?

De wereld lijkt zo donker, zo groot, zo koud, nu jij er niet meer bent.

Ik herinner me alles wat jij me hebt geleerd.

Kan ik daarmee de toekomst aan? Papa ik houd van je, ik mis je'.

Yentl hoopt en verwacht,

dat haar vader haar ook in de toekomst – hoe dan ook – nabij zal zijn,

en dat wat haar vader haar heeft gegeven en geleerd, niet ongedaan

gemaakt kan worden door de dood, maar dat dat bewaard blijft, en dat het blijvend deel zal uitmaken van haar leven.

Deze dienst hebben we voorbereid met een groepje gemeenteleden.

Op de vraag: 'Wat heeft een zin, wat heeft een betekenis, die niet ongedaan gemaakt kan worden door de dood', antwoordde iedereen unaniem: 'de liefde'.

Daarna werden nog enkele andere dingen genoemd, maar de liefde was het belangrijkste.

Door het overlijden van een aantal dierbare gemeenteleden de laatste tijd, zijn we ons dat weer extra bewust. Je realiseert je: de liefde die zij ons hebben gegeven, de liefde die we hebben gedeeld - dat alles maakt blijvend deel uit van mijn leven.

Het Bijbelse geloof in een eeuwig leven wil zeggen, dat onze liefde, dat de dingen die we met liefde doen, bewaard blijven bij God. Die hebben een betekenis die veel verder reikt dan ons korte leven.

Om de betekenis van 'eeuwig leven' in de bijbel te kunnen begrijpen, moeten we eerst weten wat 'eeuwig leven' in de Griekse oudheid betekent. U denkt misschien, waarom moet ik dat weten? Ik zal dat uitleggen.

In alle eeuwen hebben theologen in Europa niet alleen de Bijbel bestudeerd, maar ook de denkers en schrijvers uit de antieke oudheid. Met name de Griekse filosoof Plato, heeft grote invloed gehad op de Europese theologie en op de uitleg van de bijbel. Hij leefde rond 400 v Chr. Hij kan dus geen Christen zijn geweest en een Jood was hij ook al niet.

Plato zegt: Er is een wereld boven ons – dat is de echte wereld, de echte waarheid.

Die wereld 'boven ons', Plato's god is tijdloos, onveranderlijk. Die is eeuwig. Iets wat tijdloos is, is voor ons moeilijk voor te stellen, maar je moet denken aan een wereld, een sfeer ergens boven ons, die helemaal los staat van onze wereld, en die onveranderlijk is. Die blijft altijd hetzelfde. Die wereld boven ons is belangrijk (volgens Plato).

Wat op áárde gebeurt, ons lichamelijke bestaan, is onbelangrijk, beperkt. Plato's 'god' houdt zich dan ook niet bezig met mensen. Hij is niet geïnteresseerd in mensen.

In die denkwijze is het hoogste doel van de mens: loskomen van dat onbelangrijke lichaam.

Dat gebeurt pas echt in de dood. De dood is dan ook een bevrijding. Dan ben je van dat sterfelijke lichaam af. De onsterfelijke ziel van goede mensen gaat dan naar een sfeer van heerlijkheid en die van boosdoeners wordt overgeleverd aan pijniging.

Dat is kort gezegd het Griekse denken over eeuwigheid.

Maar nu het Bijbelse denken over eeuwigheid. Dat is heel anders. De God van de Bijbel, onze God, is níét tijdloos. Hij staat aan het begin en hij komt aan het einde. Hij omspant alle tijden en geslachten. Hij is niet tijdlóós, niet onbeweeglijk, nee, Hij neemt juist deel aan onze geschiedenis. Er is voortdurend interactie tussen God en mensen.

God schiept het heelal. Eigenhandig boetseert hij menselijke wezens. Hij blaast hen de levensadem in. Hij is verbonden met zijn volk. Hij trekt met hen mee door de tijd.

Mensen gaan hem ter harte. Hij leert hen te leven. Hij hoort hun gebeden, hij kent hun lijden. Hij gaat met hen in gesprek. Hij is diep gekwetst als zij Hem ontrouw zijn, en ondanks alles heeft hij hen lief, met een onvoorwaardelijke en onwankelbare liefde.

Dat geldt voor mensen van alle eeuwen. 'Zijn goedheid duurt in eeuwigheid', zegt Ps 118

De God van de Bijbel gaat een relatie met ons aan. Stukje bij beetje dringt zijn boodschap tot ons door. Wij struikelen en vallen. Wij kiezen verkeerde en doodlopende wegen, Maar elke keer leren we daarvan en groeien we weer iets.

Het Hebreeuwse woord voor eeuwigheid, kun je vertalen met 'wereldtijd' (Buber)

Het is de tijd die de wereld en de mensen hebben gekregen om tot voleinding te komen.

Nu, soms, wordt in onze wereld, iets zichtbaar van de wereld, zoals God die heeft bedoeld.

Dan zien we in onze eeuw en in onze wereld, 'de eeuw die komt', dan zien we in onze tijd de eeuwigheid.

Maar onze bestemming, de voleinding, de wereld van vrede, 'als God alles zal zijn en in allen', hebben we nog niet bereikt. Daar zijn we altijd naar op weg.

(Citaten uit en parafrasering van Jonathan Sacks: 'Een gebroken wereld heel maken').

Bij Plato hebben God en wereld niets met elkaar te maken. In de Bijbel gaat het God juist om de mensen. Bij Plato is ons leven onbelangrijk. In de Bijbel gaat het juist daarom. Bij Plato moet je zien af te komen van je lichaam. In de Bijbel kun je juist door je lichamelijke bestaan, door je liefde, deel hebben aan de eeuwigheid.

En dan nu onze Bijbeltekst, Johannes 17.

Jezus bidt tot God, en dan zegt hij (in vers 3): 'Het eeuwige leven is dat zij U kennen, de enige ware God, en hem die u gezonden hebt, Jezus Christus'.

'Kennen is in de bijbel': intensief omgaan met, liefhebben. Eeuwig leven is dus: intensief omgaan met God, Hem liefhebben, Zijn woorden doen. 'Blijven in zijn liefde', zoals Johannes het zegt in zijn brief en in de woorden van Psalm 139: 'de eeuwige weg gaan'.

U kent wel de tekst uit Mt 18:20. Daar staat:

'Waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, daar ben ik in hun midden'.

Dat gaat niet over een kerkdienst, waar maar een paar mensen zijn. Dat betekent, dat wij in de ontmoeting met de ander, Gód kunnen ontmoeten. In onze ontmoeting kan ik Gods liefde ervaren. Daarbij kan God in ons midden zijn. Dat is eeuwig leven. Dat kan niet ongedaan gemaakt worden. Zelfs niet door de dood.

Toen ik deze week nadacht over deze preek, kwamen ineens vrienden van mijn ouders in mijn gedachten. Ze zijn lang geleden gestorven. Ik kon me hen haarfijn voor de geest halen.

Het waren hele lieve, vrolijke mensen. Ze woonden ver weg, dus we zagen hen maar een paar keer per jaar, maar ze waren heel belangrijk voor mij. En zo zijn er in de loop van de jaren vele dierbare mensen bijgekomen. Allemaal hebben zij hun zegel gedrukt op mijn ziel. Hun liefde kan niet ongedaan gemaakt worden, zelfs niet door de dood. Wie zij waren is bewaard bij God.

Als wij iemand begraven, zeggen wij: 'Bij God is de bron van ons leven, en de gedachtenis der namen. Het lichaam van onze geliefde leggen wij in de schoot van de aarde zoals een zaad wordt gezaaid voor de oogst'.

Zijn liefde, haar liefde – is dus als een zaadje dat uitgroeit tot een grote oogst, tot wij onze bestemming hebben bereikt en God 'alles is, en in allen'. Wat wij doen in liefde heeft dus zin. Het werkt mee in die grote gang naar de voleinding. Er zijn wegen die níét doodlopen, want zij vallen samen met Gods wegen. Yentl heeft gelijk. Zoals het licht van de flikkerende kaars de nacht verlicht, zo verlicht niet alleen de geest van God haar ziel, maar ook de geest van haar geliefde vader. Ook na zijn dood is hij nog dichtbij haar. Hoé - dat weten we niet. Daar spreekt de bijbel niet over. Velen denken daarbij aan 'de hemel'. Dat beeld is een mooie uitdrukking van dat 'bewaard blijven bij God'.

Ook Yentl kijkt omhoog. Zij denkt aan een ster. Ook in onze voorbereidingsgroep dacht iemand, dat er in die ontzagwekkende kosmos wel ruimte zou zijn voor 'zijn ster'.

En zo heeft ieder daar zijn eigen beelden bij. Misschien proberen we met zulke beelden toch een beetje grip te krijgen op het geheim van het eeuwige leven. Dat kan natuurlijk. Als we maar niet vergeten dat de Bijbel ons oproept, om voluit te leven en voluit lief te hebben. Want juist daardoor hebben wij deel aan het eeuwige leven.

Amen.

15 oktober 2017